

**UCHWAŁA NR XXVII/181/2021
RADY POWIATU WSCHOWSKIEGO**

z dnia 25 października 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021 - 2030.

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920 ze zm.)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021 – 2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wschowskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodniczący Rady

Jolanta Denesiuk

Załącznik do uchwały Nr XXVII/181/2021
Rady Powiatu Wschowskiego
z dnia 25 października 2021 r.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU WSCHOWSKIEGO 2021-2030

Dokument powstał na zlecenie Starostwa Powiatowego we Wschowie, a jego głównymi autorami są eksperci i interesariusze lokalni oraz konsultanci **FRDL Małopolskiego Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji** z Krakowa, którzy prowadzili proces strategiczny.

Serdecznie podziękowania dla wszystkich zaangażowanych w proces opracowania niniejszego dokumentu – za poświęcony czas, rzetelność, merytoryczne podejście, profesjonalizm oraz odwagę w proponowaniu rozwiązań korzystnych dla powiatu wschowskiego i jego mieszkańców.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
Przesłanki aktualizacji / budowy nowej strategii rozwoju powiatu	3
Założenia procesu opracowania strategii	4
Przebieg planowania strategicznego, w tym sposoby włączenia partnerów w przygotowanie strategii	5
DIAGNOZA PODSTAWOWYCH UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ROZWOJOWYCH ORAZ POTENCJAŁU POWIATU WSCHOWSKIEGO	6
Wnioski i rekomendacje wynikające z diagnozy	6
ANALIZA SWOT	16
WIZJA I MISJA ROZWOJU POWIATU WSCHOWSKIEGO	20
PLAN OPERACYJNY (OBSZARY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ)	21
Zapewnienie komfortu życia oraz dostępności wysokiej jakości usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i społeczny.	23
Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu, w oparciu o lokalne zasoby środowiskowe i kulturowe.	39
Trwały wzrost gospodarczy, gwarantujący możliwości rozwojowe powiatu oraz dobrobyt mieszkańców.	48
Kreowanie warunków dla zrównoważonego rozwoju powiatu w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.	54
ZGODNOŚĆ STRATEGII Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU	60
SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU WSCHOWSKIEGO NA LATA 2021-2030	65
System wdrażania założeń określonych w strategii	65
System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030	66
Potencjalne źródła finansowania kierunków interwencji określonych w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030	72

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu powiatowego, diagnozującym podstawowe uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał powiatu, opisującym podejście zintegrowane, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni powiatu w perspektywie najbliższych lat, w tym przy szerokiej partycypacji interesariuszy i partnerów.

W systemie zarządzania polityką rozwoju Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 pełni kluczową rolę jako **generalny plan postępowania władz samorządu powiatowego – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi – w procesie zarządzania powiatem**. Pełni nadrzędną rolę nad różnymi terytorialnie, sektorowo i technicznie planami oraz dokumentami powiatowymi.

Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 pozwoli na **pozyskiwanie środków zewnętrznych na najważniejsze inwestycje i działania rozwojowe, w tym w ramach funduszy krajowych oraz środków europejskich**.

Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 stanowi **naturalną kontynuację polityki rozwoju** określonej we wcześniejszych wersjach opracowania.

Tym samym dokument ten **pełni trzy podstawowe role: kierunkowania i zabezpieczenia ciągłości polityki rozwoju, podstawy do wnioskowania o dofinansowanie projektów, a także aktywizująco-integrującą**.

Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 jest rezultatem procesu planowania strategicznego, prowadzonego **metodą partycypacyjno-ekspercką**, z udziałem przedstawicieli różnych środowisk wspólnoty lokalnej i zaangażowaniem ekspertów zewnętrznych. Wypracowanie wspólnie zapisy mają w perspektywie prowadzić do podejmowania przez władze samorządowe, a także partnerów gospodarczych i społecznych oraz innych podmiotów publicznych, wspólnych decyzji i aktywności zmierzających do kompleksowego wykorzystywania zasobów i możliwości rozwojowych powiatu wschowskiego oraz neutralizowania barier, celem osiągnięcia założonej wspólnie wizji i celów rozwojowych. Nadrzędnym jej założeniem pozostaje **zintegrowanie polityki środowiskowej, gospodarczej, przestrzennej i społeczno-kulturowej – dla poprawy warunków życia i jakości usług publicznych na terenie powiatu oraz zapewnienia zrównoważonego rozwoju**.

Okres realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego przyjęto na dziesięć lat (2021-2030), co jest zgodne z okresem kolejnej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej (2021-2027) wraz z dodatkowym okresem rozliczania pozyskanych projektów. **Strategia została sformułowana w ścisłej korelacji z kluczowymi dokumentami planistycznymi szczebla krajowego i regionalnego**, w tym m.in. ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 roku), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Przesłanki aktualizacji / budowy nowej strategii rozwoju powiatu

Potrzeba budowy nowej Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 wynikała z wielu przesłanek wewnętrznych i zewnętrznych:

- nowe potrzeby, problemy, oczekiwania i aspiracje mieszkańców,

- potrzeba dostosowania kierunków rozwoju powiatu do zmieniających się uwarunkowań, w tym zmian demograficznych, społecznych, gospodarczych, środowiskowych, technologicznych i cywilizacyjnych zachodzących zarówno w powiecie, jak i jego otoczeniu,
- dostępność środków zewnętrznych (głównie w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027),
- związane z powyższym zmiany prawne oraz nowe założenia krajowej i regionalnej polityki rozwoju określone w zaktualizowanych dokumentach strategicznych wyższego rzędu,
- zabezpieczenie średnio- i długookresowych ustaleń na podstawie kompromisu wśród społeczności,
- mobilizacja społeczności do współrealizacji strategii.

Założenia procesu opracowania strategii

Konstrukcję dokumentu Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 oparto na **partycypacyjno-eksperckim modelu budowy planów strategicznych** jednostek samorządu terytorialnego, w pełni oddającym oczekiwania krajowych oraz unijnych instytucji odpowiedzialnych za rozwój terytorialny w Polsce. **Partycypacja polegała przede wszystkim na przeprowadzeniu serii spotkań warsztatowo-konsultacyjnych z zaangażowaniem specjalnego zespołu roboczego, powołanego przez Starostę Wschowskiego**, poświęconych diagnozie potrzeb rozwojowych i oczekiwań społecznych oraz identyfikacji potencjałów, barier, wyzwań i kluczowych przedsięwzięć realizacyjnych w perspektywie 2030 roku. W skład tegoż weszli m.in. przedstawiciele władz samorządowych powiatu oraz gmin, urzędnicy samorządowi, przedstawiciele oświaty, instytucji kultury, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, reprezentanci sfery biznesu, lokalnych organizacji pozarządowych i mieszkańców. Prace moderowali i wspierali konsultanci FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie. Zespół realizacyjny tworzyli m.in. Wojciech Odzimek, Dawid Hoinkis i Jan Cieplak. Dzięki takiemu podejściu dokument stanowi nie tylko narzędzie prowadzenia polityki rozwoju, ale również syntezę świadomych wyborów i rekomendacji przedstawicieli różnych społeczności tworzących wspólnotę samorządową powiatu. Jednocześnie jest zaproszeniem do współpracy dla wszystkich partnerów zainteresowanych jego przyszłością. Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 nie ogranicza się bowiem w swych zapisach wyłącznie do zadań realizowanych bezpośrednio przez Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe, ale proponuje zadania dla całej społeczności lokalnej, wszystkich gmin i ich instytucji oraz partnerów społecznych i gospodarczych działających na terenie powiatu. Od wspólnych decyzji koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych, a także sprawności i efektywności mechanizmów współpracy zależy powodzenie prowadzonej polityki rozwoju. Tworzenie partnerstw na etapie wdrażania zapisów Strategii będzie miało kluczowe znaczenie również ze względu na nowe instrumenty rozwojowe, które wymagają zacieśnienia współpracy i skoordynowania działań podejmowanych przez samorządy, partnerstwa samorządowe oraz podmioty prywatne i pozarządowe w zakresie realizacji usług publicznych na rzecz mieszkańców, turystów, inwestorów, przedsiębiorców i innych klientów.

Przebieg planowania strategicznego, w tym sposoby włączenia partnerów w przygotowanie strategii

Prace związane z przygotowaniem Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 obejmowały w szczególności następujące działania:

1. Opracowanie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu w oparciu o dane statystyki publicznej w układzie dynamicznym (kilkuletnim) i porównawczym (benchmarkingowym).
2. Przeprowadzenie spotkań konsultacyjnych z Zarządem Powiatu Wschowskiego, przedstawicielami Starostwa Powiatowego we Wschowie i jednostek powiatowych, w tym w celu ewaluacji dotychczasowej strategii rozwoju, identyfikacji najważniejszych aktualnych i perspektywicznych problemów, potrzeb i oczekiwań oraz pożądanych inwestycji i działań rozwojowych.

Spotkania odbyły się w dniu 7.06.2021 r. w Starostwie Powiatowym we Wschowie.

3. Przeprowadzenie warsztatów strategicznych z kluczowymi interesariuszami lokalnymi (m.in. z przedstawicielami administracji samorządowej, przedsiębiorcami, lokalnymi liderami i osobami reprezentującymi organizacje pozarządowe oraz inicjatywy nieformalne):
  - Przedstawienie aktualnych zmian w ramach systemu planowania strategicznego w Polsce oraz procesu opracowania strategii rozwoju powiatu, omówienie standardów i dobrych praktyk,
  - Prezentacja podstawowych wskaźników oraz trendów opisujących rozwój społeczno-gospodarczy powiatu – wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej,
  - Przeprowadzenie analizy zasobów własnych i otoczenia powiatu – analiza SWOT, analiza potrzeb rozwojowych i potencjału powiatu, formułowanie wizji rozwoju,
  - Identyfikacja głównych kierunków rozwoju powiatu m.in. w oparciu o wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej oraz dyskusję nad analizą SWOT,
  - Budowa celów strategicznych (długofalowych) i celów operacyjnych (średniookresowych),
  - Identyfikacja zadań w ramach poszczególnych celów,
  - Określenie ram organizacyjno-logistycznych realizacji zadań.

Spotkania odbyły się w dniach: 24.06 i 13.09.2021 r. w auli I Zespołu Szkół im. Stanisława Staszica we Wschowie.

4. Określenie zgodności obszarów rozwoju oraz celów strategicznych z priorytetami dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym i regionalnym.
5. Określenie systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii.
6. Weryfikacja projektu strategii ze środowiskami gospodarczymi, społecznymi i pozarządowymi na terenie powiatu – dodatkowe e-konsultacje.
7. Opracowanie ostatecznej wersji Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030.

DIAGNOZA PODSTAWOWYCH UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ROZWOJOWYCH ORAZ POTENCJAŁU POWIATU WSCHOWSKIEGO

Ważnym elementem prac nad Strategią Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 było opracowanie **diagnozy** uwarunkowań i potrzeb rozwojowych oraz potencjału powiatu. Przeprowadzona została m.in. analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu **w ujęciu dynamicznym i porównawczym**, bazująca na danych statystyki publicznej. Analiza ona następujące bloki tematyczne:

- Uwarunkowania wynikające z położenia oraz dostępności transportowej powiatu,
- Demografia,
- Gospodarka i rynek pracy,
- Infrastruktura techniczna,
- Polityka społeczna i bezpieczeństwo publiczne,
- Środowisko naturalne i zasoby dziedzictwa kulturowego,
- Kapitał społeczny,
- Stan finansów samorządowych.

Dane dla powiatu wschowskiego zestawiono z analogicznymi wskaźnikami dla innych czterech powiatów – sulęcińskiego, głogowskiego, wolsztyńskiego i górowskiego. Wszystkie te jednostki charakteryzują się zbliżonymi charakterystykami – wielkością ośrodków administracyjnych, lokalizacją, zasobami czy sposobem wykorzystania powierzchni. Powiat ukazywany był również na tle całego województwa lubuskiego. Dodatkowo, w niektórych przypadkach dokonano analizy i interpretacji danych odnoszących się do poszczególnych gmin powiatu wschowskiego, co pozwoliło na ukazanie różnicowań wewnętrznych. Analizy dotyczyły najczęściej ostatniego 5-lecia. Dołożono wszelkich starań, aby zaprezentować dane jak najbardziej aktualne na moment tworzenia raportu diagnostycznego, odnoszące się do 2019 lub – jeśli było to możliwe – 2020 r. Podstawowe źródło danych stanowił Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. W niniejszym rozdziale zamieszczono **najważniejsze wnioski z przeprowadzonej analizy dla planowania strategicznego**. W każdym z analizowanych aspektów społeczno-gospodarczych zaprezentowano kluczowe wskaźniki oraz wynikające z nich konsekwencje i wyzwania, którym sprostać musi powiat wschowski.

Wnioski i rekomendacje wynikające z diagnozy

Powiat wschowski to najmniejszy powiat województwa lubuskiego, wydzielony w 2002 r. z terytorium powiatu nowosolskiego. Składają się na niego 3 gminy: Wschowa, Sława i Szlichtyngowa, które posiadają własne charakterystyki i nieco odmienne uwarunkowania pod względem gospodarczym, społecznym czy dostępności do zasobów. Mimo relatywnie niewielkiego terytorium, powiat wschowski cechuje wiele potencjałów. Odpowiednio wykorzystane mogą wspomagać wzrost jakości życia i rozwoju gospodarczego. Przed powiatem wschowskim stoi także szereg wyzwań – utrzymanie i poprawa kondycji środowiska naturalnego, dostosowanie lokalnych polityk do zmian demograficznych czy konieczność dalszego pobudzania aktywności gospodarczej i społecznej, zwłaszcza w dobie kryzysu związanego z pandemią COVID-19, jak i po nim.

W ujęciu szczegółowym, za najważniejsze czynniki, bezpośrednio wpływające na rozwój jednostki, można uznać następujące uwarunkowania:

a) Uwarunkowania wynikające z położenia powiatu

Powiat wschowski zlokalizowany jest na peryferiach województwa lubuskiego, co jednocześnie wpływa na niekorzyść, jak i może być uważane za atut jednostki. Takie położenie sprawia bowiem, że powiat jest z daleka od centrum województwa i jego najważniejszych ośrodków społecznych i gospodarczych (Zielona Góra, Gorzów Wielkopolski). Z drugiej strony jednak jego granice są w dużej części granicami województwa – powiat wschowski graniczy aż z dwoma województwami (dolnośląskim i wielkopolskim), co pozwala mu korzystać z bliskości innych, niezlokalizowanych tylko we właściwym sobie regionie potencjałów.

Największym traktem komunikacyjnym powiatu wschowskiego jest przechodząca przez wschodnią część jego terytorium droga krajowa nr 12 Łęknica – Żagań – Głogów – Kalisz o relatywnie umiarkowanym natężeniu ruchu. Terytorium powiatu przecina ponadto sieć dróg wojewódzkich o niewielkim natężeniu ruchu, łączących najważniejsze miasta powiatu: Sławę, Wschowę i Szlichtyngową oraz skupiających się także wokół lokalnych węzłów komunikacyjnych: Tarnowa Jeziernego i Starych Strączy. Ze Wschowy blisko jest także zjazdu na drogę ekspresową S5 (ok. 14 km), co skraca czas dojazdu do Poznania i Wrocławia do nieco ponad godziny.

W ostatnich latach powiat wschowski odzyskał linię kolejową Leszno – Wschowa – Głogów, która zapewnia połączenie kolejowe miasta Wschowa z samorządową stolicą województwa – Zieloną Górą. Wpływa to korzystnie na zmniejszenie peryferyjności powiatu wschowskiego. Jest to jednak jednocześnie jedyny trakt kolejowy przechodzący przez powiat wschowski.

Ponadto realizowana jest inwestycja mostowa – przeprawa przez Odrę w miejscowościach Milsko-Przewóz (ciąg dróg wojewódzkich 282 i 278). Jej realizacja umożliwi sprawną i najkrótszą komunikację z powiatu wschowskiego do stolicy województwa – Zielonej Góry, jeszcze polepszając dostępność powiatu.

Konsekwencje:

- Peryferyjna lokalizacja powiatu i oddalenie od dużych ośrodków administracyjnych, usługowych i gospodarczych, wpływające negatywnie na potencjał osadniczy i inwestycyjny;
- Bliskość dwóch innych województw – wielkopolskiego i dolnośląskiego;
- Niskie natężenie ruchu na lokalnych drogach, co znamionuje ich dobrą przepustowość;
- Wznowienie ruchu kolejowego przez teren powiatu – jednakże zapewnienie tylko jednej linii kolejowej (gmina Sława bez dostępu do sieci kolejowej);
- Budowa mostu na Odrze, skracająca i usprawniająca komunikację ze stolicą regionu – Zieloną Górą;

Wyzwania:

- Zapewnianie jak najlepszego dostępu do najważniejszych ośrodków gospodarczych, naukowych i usługowych w regionie poprzez wysoki poziom dostępności komunikacyjnej powiatu;
- Podnoszenie jakości usług publicznych na terenie powiatu, w tym oferty miejsc pracy i mieszkaniowej;
- Wykorzystanie potencjału wynikającego ze stanowienia przez powiat wschowski łącznika między trzema województwami – lubuskim, dolnośląskim i wielkopolskim;
- Podnoszenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej powiatu oraz w zakresie oferty spędzania czasu wolnego, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego;

- Bliskość granicy z Niemcami, wpływająca korzystnie m.in. na potencjał gospodarczy powiatu.

- Zapobieganie różnicowaniu procesów rozwojowych jednostek wchodzących w skład powiatu o odmiennej charakterystyce i położeniu.

b) Uwarunkowania wynikające z procesów demograficznych

Według stanu ze statystyk gminnych na koniec maja 2021 r. powiat wschowski zamieszkiwało 38 139 mieszkańców, z czego 20 536 gminę Wschowa, 12 610 gminę Sława, a 4 993 gminę Szlichtyngowa. W ostatnich latach powiat wschowski powoli, ale sukcesywnie się wyludniał – w 2019 r. liczba ludności była o 1,2% mniejsza niż w 2015 r., wynosząc 38 831 mieszkańców, z czego 54,4% zamieszkiwało gminę Wschowa, 32,7% - gminę Sława, a 12,9% - gminę Szlichtyngowa. Z problemem spadku liczby ludności borykają się podobne powiatowi wschowskiemu jednostki samorządu terytorialnego (powiaty sulęciński, głogowski, górowski), jak i całe województwo lubuskie, w którym jednak liczba ludności spadła w badanym okresie mniej znacznie, bo o 0,6%. Poza wielkością gmin wchodzących w skład powiatu wschowskiego jednostki te różnią się także znacząco gęstością zaludnienia. Gmina Wschowa cechuje się gęstością zaludnienia na poziomie 107,3 os./km², Szlichtyngowa – 50,2 os./km², a Sława – 38,8 os./km².

Obserwując zmiany struktury powiatu wschowskiego pod względem miejsca zamieszkania ludności można zauważyć trend przenoszenia się mieszkańców z terenów miejskich na wieś. W 2015 r. 50,5% mieszkańców powiatu mieszkało w mieście, aktualnie liczba ludności miejskiej i wiejskiej w powiecie jest niemal równa. Spodziewać się można, że trend przenoszenia się ludności na wieś z miast będzie kontynuowany w kolejnych latach.

Powiat wschowski podziela ogólnopolski trend starzenia się społeczeństwa – w 2015 r. osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 17,3% ludności powiatu, w 2019 r. – 20,2%, spadł udział osób w wieku przedprodukcyjnym w powiecie – z 19,8% w 2015 r. do 19,2% w 2019 r. Na tle podobnych jednostek trendy starzenia się społeczeństwa w powiecie wschowskim wypadają jako mniej zaawansowane, jednak tendencja ta jest zauważalna i będzie się pogłębiać, także wobec ujemnych wartości przyrostu naturalnego od 2018 r. Negatywnym zjawiskiem w obszarze demografii w powiecie wschowskim jest także ujemne saldo migracji.

Największą atrakcyjnością osadniczą ze wszystkich gmin powiatu wschowskiego cechuje się gmina Sława – w 2019 r. jako jedyna cechowała się wzrostem liczby ludności (o 0,4% w relacji z 2015 rokiem), w 2020 r. największa część pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy budynków mieszkalnych przypadła na tę gminę, a w latach 2016-2019 cechowało ją dodatnie średnie saldo migracji.

Mało optymistyczne są prognozy demograficzne dla powiatu wschowskiego. Według nich, do 2050 r. liczba mieszkańców powiatu zmaleje o 3,4 tys. osób. W tym samym roku ludność w wieku poprodukcyjnym może stanowić już 27,9% ogółu. Jeśli działania zmierzające do poprawy sytuacji demograficznej powiatu okażą się nieskuteczne, konieczne może się okazać głębokie przeorientowanie systemu usług publicznych (np. w zakresie opieki medycznej i pomocy społecznej), ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób najstarszych.

Konsekwencje:

- Pogarszająca się sytuacja demograficzna – powolny, ale postępujący spadek liczby mieszkańców przy jednoczesnym starzeniu się społeczeństwa;
- Ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji, potęgujące niekorzystne trendy demograficzne;
- Nasilone zjawisko wyludniania się miast na rzecz terenów wiejskich;
- Nierówna atrakcyjność osadnicza gmin wchodzących w skład powiatu;
- Zmiana zapotrzebowania na określone rodzaje usług publicznych w związku z tendencjami demograficznymi.

Wyzwania:

- Podejmowanie działań zmierzających do wstrzymania lub przynajmniej spowolnienia negatywnych trendów demograficznych (m.in. poprawa atrakcyjności osadniczej i wsparcie w zakresie tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy);
- Łagodzenie skutków zmiany struktury demograficznej, m.in. za sprawą dostarczania usług publicznych na odpowiednim poziomie, dostosowanych do wieku oraz potrzeb, problemów i oczekiwań mieszkańców;
- Kreowanie pozytywnego wizerunku powiatu, atrakcyjnego dla potencjalnych nowych mieszkańców i współpraca w tym zakresie z samorządami gminnymi;
- Zapobieganie zjawisku zróżnicowania atrakcyjności osadniczej wewnątrz powiatu.

c) Uwarunkowania wynikające z sytuacji gospodarczej

Na koniec 2020 r. w powiecie wschowskim działały 3 973 podmioty gospodarcze zarejestrowane w REGON. Zdecydowaną większość stanowiły firmy małe, zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników (96,0%). Największe w powiecie są 2 podmioty w gminie Sława zatrudniające 250-999 osób.

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ukazuje powiat wschowski w relatywnie dobrym świetle na tle podobnych sobie jednostek samorządu terytorialnego, jednocześnie wynik powiatu (1 002 podmioty na 10 tys. mieszkańców w 2019 r.) jest niższy niż średnia województwa (1 158 podmiotów). Powiat wschowski ma także korzystną dynamikę wartości tego wskaźnika – rokrocznie poprawiała się ona średnio o 3,0% (CAGR). Relatywnie dobre statystyki z zakresu przedsiębiorczości i jej rozwoju to niewątpliwie atut powiatu wschowskiego. Zagłębiając się w statystyki dla gmin powiatu wschowskiego, najkorzystniejsze wartości wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby mieszkańców ma gmina Wschowa (1 121 podmiotów na 10 tys. mieszkańców), następnie Sława (974 podmioty), a na końcu Szlichtyngowa (568 podmiotów).

W strukturze gospodarczej powiatu wschowskiego, rozpatrywanej ze względu na przyporządkowanie przedsiębiorstw do poszczególnych sekcji PKD, dominują podmioty zgrupowane w sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa samochodów – 21,3%) i F (Budownictwo – 20,7%). Struktura gospodarcza obserwowana w powiecie wschowskim wyróżnia się na tle województwa lubuskiego przede wszystkim większym udziałem sekcji F (Budownictwo) – 16,2% w województwie lubuskim, 20,7% w powiecie wschowskim, a także sekcji A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) – 2,5% w województwie, 4,7% w powiecie.

Na koniec 2020 r. analizowana jednostka charakteryzowała się bezrobociem rejestrowym na poziomie 9,0%. Stopa bezrobocia w powiecie wschowskim notowała trend spadkowy w latach 2015-2019 – z 12,1% do 7,8%. Podniosła się w ostatnim roku – co jest tendencją notowaną generalnie w skali ogólnopolskiej i najpewniej konsekwencją pandemii koronawirusa COVID-19 oraz obostrzeń z tego tytułu wpływających na gospodarkę i rynek pracy. Największa część bezrobotnych zarejestrowanych

w powiecie wschowskim to osoby w wieku 25-34 lata – stanowiły 29,5% wszystkich bezrobotnych w 2020 r. Największe problemy ze znalezieniem zatrudnienia posiadają osoby najślabiej wykształcone – posiadacze wykształcenia gimnazjalnego i niższego, a także zasadniczego zawodowego stanowili na koniec 2020 r. przeszło połowę ogółu bezrobotnych w powiecie wschowskim. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie wschowskim 61,6% stanowią kobiety. Opisana sytuacja może wymagać skierowania odpowiednio dostosowanych mechanizmów pomocowych skierowanych na zmniejszanie bezrobocia wśród osób szczególnie nim zagrożonych.

Sytuacja wyjątkowa związana z pandemią koronawirusa, która już odbija się na statystykach rynku pracy, będzie niewątpliwie wymagać wdrożenia mechanizmów łagodzących skutki kryzysu społeczno-gospodarczego na szczeblu centralnym, ale jednocześnie zaangażowania i współpracy na poziomie lokalnym.

Konsekwencje:

- Przewaga małych przedsiębiorstw w strukturze podmiotów gospodarczych, relatywnie mała liczba dużych firm na terenie powiatu;
- Korzystna sytuacja w zakresie poziomu przedsiębiorczości w powiecie na tle podobnych jednostek samorządu terytorialnego i dość dynamiczne powstawanie nowych przedsiębiorstw;
- Relatywnie niekorzystna sytuacja w zakresie bezrobocia ze szczególnymi problemami w znalezieniu pracy przez osoby młode, słabiej wykształcone i kobiety;
- Ryzyko załamania gospodarczego i wystąpienia negatywnych zjawisk społecznych w związku z epidemią koronawirusa.

Wyzwania:

- Łagodzenie skutków gospodarczych związanych z epidemią koronawirusa i wypracowanie mechanizmów reagowania na podobne wydarzenia w przyszłości;
- Bieżące monitorowanie sytuacji na rynku pracy w powiecie z wdrażaniem odpowiednich mechanizmów zmniejszających poziom bezrobocia;
- Podniesienie poziomu atrakcyjności powiatu dla inwestorów, np. poprzez współpracę z samorządami gminnymi w zakresie tworzenia i rozwijania stref aktywności gospodarczej oraz doskonalenie standardów obsługi;
- Skuteczna, jednolita promocja gospodarcza i inwestycyjna, zachęcająca do inwestowania także duże podmioty, potencjalnie oferujące wiele nowych, atrakcyjnych miejsc pracy;
- Wsparcie procesu profesjonalizacji działania przedsiębiorstw z terenu powiatu oraz promocja ich produktów i usług;
- Współpraca z samorządami gminnymi oraz pozostałymi zainteresowanymi podmiotami w zakresie modernizacji kształcenia zawodowego, w szczególności dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

d) Uwarunkowania wynikające ze stopnia rozwoju infrastruktury technicznej

Na koniec 2019 r. dostęp do sieci wodociągowej (według danych GUS) był wysoki i wynosił 93,3% mieszkańców powiatu wschowskiego – wartość tego wskaźnika dla ogółu województwa lubuskiego to 94,7%.

W tym samym czasie do sieci kanalizacyjnej posiadało dostęp 69,1% mieszkańców powiatu wschowskiego. Jest to wskaźnik plasujący powiat w środku stawki powiatów o podobnych uwarunkowaniach w województwie lubuskim i województwach sąsiednich. Najlepiej rozwinięta sieć

kanalizacyjna jest w gminie Szlichtyngowa, gdzie 93,5% mieszkańców ma dostęp do tej instalacji, w gminie Wschowa jest to 76,5%, z kolei w gminie Sława – jedynie 47,3% mieszkańców jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej.

Problemem powiatu wschowskiego jest dostęp do instalacji gazowej. Na koniec 2019 r. miało go 37,4% mieszkańców, głównie w gminie Wschowa, gdzie objęcie dostępowo do sieci gazowej jest na poziomie 65,5%, a w gminie Sława i Szlichtyngowa wartość tego wskaźnika wynosiła na koniec 2019 r. odpowiednio 5,4% i 0%. Na tle całego województwa lubuskiego wynik powiatu wschowskiego w tym zakresie jest relatywnie niski – w ogóle województwa 53,3% mieszkańców ma dostęp do sieci gazowej.

Konsekwencje:

- Dostęp do infrastruktury sieciowej ma korzystny wpływ na jakość życia mieszkańców i bezpośrednio przełożenie na atrakcyjność osadniczą oraz inwestycyjno-gospodarczą powiatu wschowskiego;
- Brak dostępu wpływa negatywnie na powyższe, dodatkowo sprzyjając np. zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych, smogowi itd.

Wyzwania:

- Intensyfikacja działań gmin i innych podmiotów w zakresie rozwoju sieciowej infrastruktury technicznej na obszarze powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem kanalizacji oraz gazociągu;
- Podnoszenie jakości usług komunalnych i dostosowanie ich do zmieniających się warunków osadniczych oraz potrzeb gospodarczych;
- Optymalizacja kosztów związanych z utrzymaniem i rozwojem infrastruktury.

e) Uwarunkowania wynikające z potrzeb polityki społecznej i ochrony zdrowia

Powiat wschowski jest organizatorem dla kilku placówek z zakresu pomocy społecznej, z których główną jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Na terenie powiatu funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety we Wschowie, Warsztat Terapii Zajęciowej jako placówka utworzona przez Spółkę „Jedność” (obecnie prowadzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych) i domy dziecka we Wschowie i Sławie. Statystyki pokazują, że w analizowanym okresie 2015-2019 spadła liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w powiecie – wartość parametru na koniec analizowanego okresu wyniosła 738 osób. Przewidywalnie korzystny trend zostanie zastopowany w efekcie epidemii COVID-19, choć na chwilę obecną nie jest możliwe precyzyjne określenie skali tego zjawiska z uwagi na brak danych.

W ramach opieki zdrowotnej we Wschowie działa szpital – tzw. Nowy Szpital. Zarządzany jest przez Grupę Nowy Szpital Holding SA. Według danych zawartych w „Wojewódzkim Planie Działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne” powiat wschowski obsługiwany jest ponadto przez dwa Zespoły Ratownictwa Medycznego, zlokalizowane we Wschowie i Sławie. Wskaźnik obrazujący liczbę szpitalnych łóżek w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w powiecie wschowskim w 2019 r. wynosił 14,7 łóżek, zauważalnie mniej niż w przypadku średniej województwa lubuskiego (39,3).

Nawet przy braku szczegółowych danych statystycznych można przypuszczać, że do rangi najważniejszych zadań powiatu w zakresie opieki medycznej urastają te same problemy, które (zwłaszcza w okresie epidemii COVID-19) uwidaczniają się w skali ogólnopolskiej – niewydolność systemu związana z brakiem wykwalifikowanej kadry, wydłużony czas oczekiwania na udzielenie pomocy czy niedostatki sprzętowe. Rozwiązanie tych problemów wydaje się być kluczowe także ze względu na wskazywane wcześniej niekorzystne procesy demograficzne i spodziewane w związku z nimi zwiększenie zapotrzebowania na usługi medyczne i opiekuńcze.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego w latach 2015-2019 na obszarze analizowanej jednostki liczba wypadków drogowych to średnio 17 rocznie, a średnio na drogach powiatu wschowskiego giną rocznie 3 osoby. Okres 2016-2020 charakteryzował się wzrostem liczby przestępstw, odnotowywanych na terenie powiatu – z 674 w 2016 r. do 838 w 2020 r. Niepokojącym jest fakt, że od 2017 r. spada wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw w powiecie wschowskim – w 2020 r. wyniosła 74,3%.

Konsekwencje:

- Perspektywa nieuniknionego wzrostu zapotrzebowania na opiekę zdrowotną, w tym na usługi specjalistyczne, związanego ze zmianami w strukturze demograficznej;
- Możliwość wystąpienia problemów z bieżącym funkcjonowaniem placówek opieki zdrowotnej typowych dla całej Polski, związanych z brakami kadrowymi, sprzętowymi oraz finansowymi – zwłaszcza w okresach kryzysowych;
- Ryzyko problemów społecznych będących konsekwencją pandemii koronawirusa i transformacji gospodarczej, na czele ze wzrostem osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej;
- Utrzymywanie się poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym na podobnym poziomie w badanym okresie;
- Wzrost liczby przestępstw przy jednoczesnym spadku wskaźnika wykrywalności sprawców.

Wyzwania:

- Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu poprzez doskonalenie systemu ochrony zdrowia, w tym w kontekście zmian w strukturze demograficznej;
- Przeciwdziałanie spodziewanym na terenie całego kraju problemom związanym z funkcjonowaniem służby zdrowia na poziomie lokalnym;
- Współpraca z samorządami gminnymi w zakresie udzielania skutecznego wsparcia społecznego, w szczególności w okresach o większym zapotrzebowaniu na taką pomoc;
- Współtworzenie oferty wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych skutkami pandemii koronawirusa i transformacji gospodarczej;
- Działania inwestycyjne oraz „miękkie” na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego;
- Działania zmierzające do poprawy efektywności działania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne.

f) Uwarunkowania wynikające ze stanu oraz potencjału środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Teren powiatu wschowskiego w 22,2% objęty jest prawną ochroną powierzchni ze względu na walory przyrodnicze. Powierzchnia chroniona w powiecie dotyczy m.in. obszaru Przemęckiego Parku Krajobrazowego utworzonego w celu ochrony i zachowania jednego z najciekawszych fragmentów krajobrazu polodowcowego w Wielkopolsce i Ziemi Lubuskiej. Park składa się z powstałych na skutek topniejącego lodowca jezior, przeważnie rynnowych. Na terenie powiatu występują także obszary chronionego krajobrazu na terenie gmin Sława i Wschowa oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy na terenie gminy Sława. Można wskazać, że powiat wschowski ma znaczący potencjał w zakresie walorów przyrodniczych, które są dodatkowo chronione prawnie przed negatywnym oddziaływaniem człowieka.

Powiat wschowski może pochwalić się relatywnie dobrą jakością powietrza. Według danych za rok 2019 ze stacji we Wschowie średnie stężenie pyłów PM10 wynosiło odpowiednio 26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (wobec normy na poziomie 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Uwzględnione w ocenie jakości powietrza wyniki pomiarów wskazują na brak wystąpienia w roku 2019 na obszarze powiatu wschowskiego przekroczenia dozwolonej liczby

dni ze średnim 24-godzinnym stężeniem pyłu PM10 przewyższającym poziom dopuszczalny, a także brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego określonego dla stężenia średniego rocznego.

Niepokój może budzić stan ekologiczny i chemiczny jezior, stanowiących prawdziwy atut terenu powiatu wschowskiego. Ten niejednokrotnie jest umiarkowany lub nawet zły – dotyczy to Jezior Sławskiego i Tarnowskiego Dużego oraz jeziora Lgińsko.

W ostatnich latach wzrosła liczba odpadów, zbieranych na terenie powiatu wschowskiego – w 2019 r. było to 15 tys. ton. 37,8% z tej liczby było objęte zbiórką selektywną – jest to najkorzystniejszy wynik na tle całego województwa lubuskiego, gdzie średnia wynosi 26,3%.

Potencjał kulturowy jednostki objawia się w licznych obiektach zabytkowych, wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Lubuskiego, do których należą obiekty sakralne, pałace i zespoły pałacowe, parki dworskie, zabudowa miejska (ratusz we Wschowie) czy zabudowania folwarczne. Walory przyrodnicze i kulturalne powiatu wschowskiego można podziwiać korzystając ze ścieżek rowerowych na terenie powiatu oraz wykorzystując bazę turystyczną, najznaczniej rozbudowaną w gminie Sława w związku z lokalizacją tam Jeziora Sławskiego, zapewniającego bazę wczasową i możliwość uprawiania wypoczynku nad wodą.

Konsekwencje:

- Możliwości wykorzystania posiadanych zasobów dziedzictwa kulturowego do promocji powiatu oraz rozwoju turystyki i związanych z nią usług;
- Możliwości w zakresie kreowania oferty aktywnego spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu i jednostek ościennych w oparciu o posiadane unikatowe zasoby środowiskowe (jeziora) i dobrą jakość powietrza;
- Zagrożenia wynikające z niesatysfakcjonującego stanu wód powierzchniowych;
- Spodziewane, znaczące ułatwienia komunikacyjne między powiatem wschowskim, a stolicą województwa – Zieloną Górą, w wyniku budowy przeprawy mostowej w ciągu dróg wojewódzkich nr 282 i 278.

Wyzwania:

- Promocja turystyczna powiatu w oparciu o posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz potencjał wypoczynkowy i rekreacyjny;
- Współpraca z ościennymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie tworzenia spójnej oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz jej promocji;
- Tworzenie i utrzymywanie w odpowiednim stanie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności czystości wód powierzchniowych;
- Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców powiatu i współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w tym zakresie;
- Budowa jednorodnej i zróżnicowanej oferty turystycznej i rekreacyjnej, skierowanej do mieszkańców trzech województw.

g) Uwarunkowania wynikające z poziomu rozwoju kapitału społecznego

Wśród wskaźników poziomu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego często analizie poddawana jest frekwencja wyborcza. Ta w powiecie wschowskim ulega wahaniom – na przestrzeni ostatnich lat najniższa była w trakcie wyborów do Sejmu RP w 2015 r. – 41,16%, najwyższa – w przypadku wyborów prezydenckich w 2020 r. (63,10%). W ostatnich latach jednak więcej niż połowa uprawnionych do głosowania w powiecie wschowskim uczęszcza na wybory, co jest pozytywną tendencją.

Partycypacja społeczna bywa opisywana liczbą fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, choć wskaźnik ten w żaden sposób nie obrazuje jakości i efektywności ich działania. Warto jednak wspomnieć, że na terenie powiatu wschowskiego w 2019 r. funkcjonowało 41 takich organizacji w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Na tle średniej wojewódzkiej (39) to bardzo dobry wynik – dodatkowo wartość tego wskaźnika rośnie. Spośród gmin powiatu wschowskiego najwyższą wartość omawianego parametru w 2019 r. odnotowano w gminie Sława – 55 organizacji na 10 tys. mieszkańców. Na terenie powiatu (głównie Wschowy) aktywnie działają m.in. organizacje pozarządowe w obszarze spraw społecznych (niepełnosprawni, seniorzy) oraz kultury i sportu.

Według danych GUS w powiecie wschowskim działa 21 klubów sportowych – 10 w gminie Wschowa, 9 w gminie Sława i 2 w gminie Szlichtyngowa. Ćwiczy w nich łącznie ponad 1 tys. osób. Analiza wartości wskaźnika liczby ćwiczących przypadających na jeden klub pokazuje, że wartość odnotowana w 2018 r. w powiecie wschowskim (48,2 osoby) jest niższa niż średnia województwa lubuskiego (61,0). Powiat wschowski znany jest ze sportów motorowych – szczególnie działalności Wschowskiego Klubu Motorowego, dysponującego jednym z najlepszych torów motocrossowych w kraju „Kacze Doły”, jak i sportów wodnych - na terenie powiatu działają kluby żeglarskie, a asortyment do uprawiania sportów wodnych oferują wypożyczalnie sprzętu wodnego.

Wartość wskaźnika obrazującego liczbę uczestników wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie powiatu wschowskiego w okresie 2015-2019 wynosiła średnio 758,8, przy czym w ostatnim roku, dla którego dostępne są dane (2019) było to 604,0. To wynik znacznie niższy od wartości dla ogółu województwa lubuskiego (1 114,5).

Do jednostek prowadzonych przez powiat wschowski, realizujących zadania w zakresie edukacji, należą I Zespół Szkół im. Stanisława Staszica we Wschowie, I Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi we Wschowie im. Tomasza Zana, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego we Wschowie i Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy we Wschowie im. Janusza Korczaka. Dodatkowo, samorząd powiatu jest także organem prowadzącym dla Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej we Wschowie i jej filii w Sławie. Uczniowie z powiatu wschowskiego w porównywalny sposób co ich rówieśnicy w całym województwie lubuskim zdają egzaminy maturalne z języka polskiego, nieznacznie gorsze wyniki osiągają z matematyki. W przypadku egzaminów z języka angielskiego uczniowie z powiatu ani razu w ciągu ostatnich 5 lat nie osiągnęli pułapu regionalnego.

Konsekwencje:

- Wzrost zaangażowania mieszkańców powiatu w wybory – zarówno ogólnopolskie, jak i samorządowe w ostatnich latach;
- Potencjał zaangażowania społecznego i współpracy międzysektorowej (organizacje pozarządowe);
- Ryzyko konieczności zmian w lokalnym systemie oświatowym, związane z niekorzystnymi zmianami w demografii jednostki;
- Wyniki nauczania z języka polskiego i matematyki na poziomie średniej regionalnej, niższe w zakresie języka angielskiego, co może znamionować gorszy start uczniów z terenu powiatu na uczelnie wyższe;

Wyzwania:

- Wykorzystanie potencjału płynącego z zasobów kapitału społecznego i organizacyjnego mieszkańców powiatu i współpraca z samorządami gminnymi w tym zakresie;
- Rozwój oferty kulturalnej i aktywnego spędzania czasu wolnego na terenie powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży, współpraca w tym zakresie samorządów, organizacji pozarządowych i biznesu; lokalnych
- Diagnoza przyczyn przeciętnych, jak i niższych niż regionalne wyników z egzaminów maturalnych w szkołach z terenu powiatu, wdrożenie działań służących podniesieniu poziomu nauczania;
- Integracja gospodarki, edukacji i rynku pracy;

- Umiarkowana aktywność sportowa i kulturalna na terenie powiatu mierzona zaangażowaniem w działalność klubów sportowych i uczestnictwem w imprezach kulturalnych.

- Optymalizacja oferty edukacyjnej z uwzględnieniem zmian i trendów demograficznych – w szczególności dotyczącej liczebności szkół na terenie powiatu;
- Budowa nowej koncepcji nauczania i wychowania w szkołach na terenie powiatu – współpraca między placówkami i innymi środowiskami, nowoczesne kompetencje uczniów i nauczycieli, nowe technologie itp.

h) Uwarunkowania wynikające ze stanu finansów publicznych

Dochody budżetu powiatu wschowskiego w 2019 r. wyniosły 46,4 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dało to kwotę 1 190,04, czyli o 27,7% wyższą niż na początku analizowanego okresu (2015). Na tle podobnych jednostek jest to wartość relatywnie niska. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca osiągnięte w 2019 r. w powiecie wschowskim były jednak nieznacznie wyższe od średniej dla wszystkich powiatów województwa lubuskiego (1 160,74 zł).

Kwota wydatków budżetu powiatu w 2019 r. wyniosła 43,3 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało rezultat 1 112,41 zł. Poziom wydatków inwestycyjnych powiatu wschowskiego w analizowanym pięcioleciu oscylował pomiędzy 7,6% a 16,3% ogółu, ostatni analizowany rok – 2019 – zamknął się wynikiem 7,9%.

W 2019 r. w strukturze dochodów budżetu powiatu bardzo podobny poziom zanotowały dochody własne oraz subwencje, wynosząc odpowiednio 37,0% oraz 41,1%. W całym okresie 2015-2019 warto odnotować spadek poziomu subwencji na rzecz dochodów własnych, co stanowi potwierdzenie stabilności budżetowej jednostki. Z kolei w zakresie wydatków największy udział (przekraczający 30%) przypada na dział klasyfikacji budżetowej „oświata i wychowanie”, kolejne pozycje zajmuje „administracja publiczna” oraz „edukacyjna opieka wychowawcza”. Struktura wydatków w 2019 r. była bardzo zbliżona do tej w 2015 r.

Według danych publikowanych przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Zielonej Górze, poziom zadłużenia budżetu powiatu wschowskiego sięgał na koniec 2019 r. 39,0%, co jest relatywnie wysokim wynikiem. Pozytywnym trendem jest fakt, że poziom zadłużenia powiatu wschowskiego z roku na rok spada – wyjątkiem był jedynie rok 2018, gdy zadłużenie wzrosło w relacji do roku poprzedniego.

Konsekwencje:

- Względna stabilność finansów powiatu – ze szczególnym uwzględnieniem zdolności do podnoszenia poziomu dochodów własnych;
- Przeciętna sprawność w pozyskiwaniu i wydawaniu środków europejskich;
- Znaczący udział w wydatkach nakładów na funkcjonowanie oświaty;
- Relatywnie wysoki poziom zadłużenia jednostki, jednakże z roku na rok malejący.

Wyzwania:

- Utrzymanie zdolności do zwiększania udziału dochodów własnych w strukturze wpływów do budżetu i optymalizacja wydatków;
- Podniesienie efektywności w zakresie pozyskiwania i rozliczania środków zewnętrznych w nowej perspektywie programowania Unii Europejskiej na lata 2021-2027;
- Bieżący monitoring poziomu zadłużenia powiatu.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju.

Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGTHS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje, szanse

T -> THREATS, czyli zagrożenia

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na **wewnętrzne**, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki **zewnętrzne** – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten dokonuje się również według innego kryterium, co pozwala zidentyfikować: czynniki **pozytywne**, czyli silne strony i szanse, oraz czynniki **negatywne**, czyli słabe strony i zagrożenia.

Tabela 1 Wyniki analizy SWOT dla powiatu wschowskiego.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
UWARUNKOWANIA LOKALIZACYJNE I KOMUNIKACYJNE	
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie na styku trzech województw – dodatkowe i zróżnicowane potencjały rozwojowe. • Dostępność komunikacyjna: <ul style="list-style-type: none"> ○ droga krajowa nr 12 Łęknica – Żagań – Głogów – Kalisz, ○ bliskość drogi S5, możliwość szybszego dojazdu do Poznania i Wrocławia do nieco ponad godzinę, ○ sieć dróg wojewódzkich o niewielkim natężeniu ruchu, łączących najważniejsze miasta powiatu: Sławę, Wschowę i Szlichtyngową oraz skupiających się także wokół lokalnych węzłów komunikacyjnych: Tarnowa Jeziernego i Starych Strączy, które zapewniają połączenie kolejowe miasta Wschowy z Zieloną Górą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie na styku trzech województw – pojawiające się historyczne zaszczości pomiędzy mieszkańcami, bariery mentalne ludności, ciężenia gmin w różnych kierunkach. • Peryferyjności powiatu wschowskiego: <ul style="list-style-type: none"> ○ znaczna odległość od centrum województwa i jego najważniejszych ośrodków społecznych i gospodarczych, ○ nieodpowiadające potrzebom połączenia komunikacyjne (brak mostu na Odrze w Miłsku, stanowiący znaczne wydłużenie drogi i czasu dojazdu do Zielonej Góry, słabo rozwinięty transport zbiorowy, szczególnie na obszarach wiejskich, brak kompleksowych rozwiązań w zakresie rozwoju infrastruktury drogowej). • Zły stan techniczny niektórych dróg oraz częściowe braki infrastruktury ciągów pieszych i oświetlenia ulicznego. • Białe plamy na mapie dostępności sieci komórkowej i internetowej.

USŁUGI I KAPITAŁ SPOŁECZNY	
<ul style="list-style-type: none"> • Liczne i aktywne środowisko społeczne i pozarządowe. • Rozwinięta sieć szkół i placówek oświatowych (specjalnych, ogólnokształcących, branżowych, wspierających). • Tradycje i specjalizacje sportowe powiatu. • Sprawność polityki społecznej, w tym współpraca z organizacjami pozarządowymi. • Rozwinięta infrastruktura wodociągowa. • Atrakcyjne tereny dla nowego budownictwa mieszkaniowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja demograficzna powiatu: <ul style="list-style-type: none"> ○ zmniejszająca się liczba ludności, ○ ujemny saldo migracji, ○ ujemny przyrost naturalny, ○ niekorzystna struktura demograficzna, ○ prognozy wskazujące na postępujący proces starzenia się społeczeństwa (głównie w miastach). • Relatywnie słaby poziom partycypacji w kulturze (również ze względu na czynnik ekonomiczny). • Słabe wyniki egzaminów maturalnych w szkołach powiatu, szczególnie z zakresu języka angielskiego. • Niezadowolająca w ocenie mieszkańców dostępność i zakres oferty usług z zakresu ochrony zdrowia.
GOSPODARKA I RYNEK PRACY	
<ul style="list-style-type: none"> • Zadowolający poziom przedsiębiorczości, mierzony liczbą przedsiębiorstw w bazie REGON. • Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. • Znaczący odsetek towarowych indywidualnych gospodarstw rolnych o dużej powierzchni produkcyjnej. • Specjalizacja produkcji rolniczej i duża liczba kooperantów dla tych specjalizacji. • Rozwinięty sektor przetwórstwa rolno-spożywczego. • Potencjał do rozwoju przemysłu drzewnego z racji posiadanych zasobów leśnych i tradycji w tym zakresie. • Dostęp do rynku klienta z Zielonej Góry i Nowej Soli, Leszna i Poznania, obszaru Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego i Wrocławia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka stopa bezrobocia. • Znaczący odsetek osób pozostających długotrwale bez pracy w strukturze bezrobotnych w powiecie. • Niewielka liczba wielkoobszarowych, zwartych terenów inwestycyjnych, przygotowanych na potrzeby dużych przedsiębiorców, przy jednoczesnym braku potencjalnych gruntów publicznych pod zagospodarowanie. • Brak dużych i średnich pracodawców, duże rozdrobnienie przedsiębiorstw, niewielka możliwość tworzenia nowych miejsc pracy. • Niski poziom siły nabywczej społeczności lokalnej. • Słabo rozwinięty system wsparcia biznesu.
DZIEDZICTWO PRZYRODNICZE I KULTUROWE ORAZ TURYSTYKA	
<ul style="list-style-type: none"> • Bogate walory środowiskowe i kulturowe decydujące o wysokiej atrakcyjności powiatu w zakresie rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku: <ul style="list-style-type: none"> ○ Pojezierze Sławskie, w tym Jezioro Sławskie – jedno z największych jezior w południowo-zachodniej części Polski, będące najbliższym dużym zbiornikiem wodnym dla wielu dużych aglomeracji miejskich, ○ Zwarte kompleksy leśne, 	<ul style="list-style-type: none"> • Stan wód powierzchniowych (jezior) umiarkowany lub zły. • Nierównomiernie rozwinięta infrastruktura turystyczna. • Niewystarczająca względem potrzeb i oczekiwań sieć ścieżek rowerowych. • Brak marki powiatu, niska rozpoznawalność turystyczna, brak koordynacji działań promocyjnych.

<ul style="list-style-type: none"> ○ Bogata flora i fauna, ○ Obiekty dziedzictwa kulturowego, m.in. układy urbanistyczne miast, lapidarium, klasztor franciszkanów i zamek królewski we Wschowie, ○ Dziedzictwo historyczne Wschowy i okolic – wydarzenia historyczne, wielokulturowość, postacie historyczne, ○ Produkty regionalne i tradycyjne z terenu powiatu, ○ Rozwijające się budownictwo o charakterze rekreacyjnym w niektórych częściach powiatu, ○ Tor motocrossowy we Wschowie – popularne zawody sportowe rangi mistrzowskiej, ○ Duże imprezy kulturalno-rozrywkowe i rekreacyjno-sportowe przyciągające turystów i gości, ○ Szlaki pielgrzymkowe i wędrowne przebiegające przez teren powiatu, ○ Leśne ścieżki rowerowe. <ul style="list-style-type: none"> • Popularność turystyczna powiatu, mierzona liczbą udzielonych noclegów na 1 tys. ludności. • Czyste powietrze. • Wysoki poziom selektywnej zbiórki odpadów. 	
ZARZĄDZANIE I FINANSE SAMORZĄDOWE	
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnący udział dochodów własnych w strukturze dochodów powiatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża zależność budżetu od subwencji i dotacji. • Relatywnie wysoki poziom zadłużenia. • Duże obciążenie budżetu wydatkami na oświatę i wychowanie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębianie się współpracy międzysamorządowej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej. • Inwestycje zewnętrzne wzmacniające dostępność komunikacyjną oraz atrakcyjność osadniczą, gospodarczo-inwestycyjną i turystyczną powiatu (m.in. budowa przeprawy mostowej przez Odrę w miejscowościach Miłsko-Przewóz, która umożliwi sprawną i najkrótszą drogę z powiatu do stolicy województwa lubuskiego). • Dostępność środków zewnętrznych (fundusze unijne, fundusze norweskie, środki rządowe itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Postępujące negatywne procesy demograficzne w skali całego kraju. • Postępujące zmiany klimatyczne oraz wynikające z nich anomalie pogodowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ Występowanie gwałtownych deszczy nawaalnych, zagrożenie powodziowe, ○ Deficyty opadów uzupełniających zasoby wód powierzchniowych i głębinowych – zagrożenie suszy. • Niepewna sytuacja gospodarcza i na rynku pracy związane z epidemią koronawirusa – jako: <ul style="list-style-type: none"> ○ Źródło niepewności dla inwestorów, ○ Hamulec rozwojowy dla przedsiębiorstw i zakładów na terenie powiatu,

<p>w kluczowych dla rozwoju powiatu i gmin obszarach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Poprawy dostępności komunikacyjnej, ○ Rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej, ○ Rozwoju ścieżek rowerowych, w tym zintegrowanych z trasami na terenie sąsiednich jednostek, ○ Wzmocnienia i lepszego wykorzystania walorów przyrodniczych i krajobrazowych powiatu, ○ Ochrony i pielęgnacji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, ○ Rozwoju działalności w obszarze srebrnej gospodarki dedykowanej opiece nad osobami starszymi i ich aktywizacji, ○ Przeciwdziałania osamotnieniu i marginalizacji społecznej, ○ Podwyższania kompetencji zawodowych i społecznych osób pozostających bez pracy, w tym dotkniętych skutkami pandemii koronawirusa; ○ Rozwoju infrastruktury i społeczeństwa informacyjnego. <ul style="list-style-type: none"> • Polityczny i społeczny priorytet związany z ochroną środowiska, dostęp do wiedzy, dostępność środków finansowych (m.in. Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki unijne) oraz potencjalne partnerstwa prorozwojowe wynikające z unijnych oraz państwowych programów limitacji lub adaptacji do zmian klimatu. • Programy rządowe i systemy finansowe ukierunkowane na zwiększenie dzietności, wspierające rodzinę na różnych etapach funkcjonowania i rozwoju. • Wsparcie zewnętrzne (wiedza, szkolenia, dotacje) dla lokalnych organizacji pozarządowych pracujących na rzecz zrównoważonego i trwałego rozwoju powiatu i integracji społecznej. • Moda na zdrowy i aktywny tryb życia, rekreację i turystykę. • Trendy rozwoju turystyki wypoczynkowej po okresie pandemii COVID-19 (spokój, prywatność, natura, ruch). • Trendy na rynku pracy powodujące wzrost znaczenia pracy zdalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Hamulec dla turystyki, rekreacji i wypoczynku, ○ Czynniki wzrostu stopy bezrobocia oraz kosztów podaży usług pomocy społecznej itp., ○ Zagrożenie zubożenia społeczności lokalnej. <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie się przychodów z podatków dochodowych związane z regresem gospodarczym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Jako zagrożenie dla stabilności budżetu powiatu i kontrolowanego poziomu zadłużenia, ○ Ograniczające możliwości powiatu w zakresie podjętych planów finansowo-inwestycyjnych, ○ Ograniczające możliwości powiatu w zakresie rozwoju i podnoszenia jakości usług publicznych. • Duża sezonowość usług turystycznych. • Duży fiskalizm państwa – wysokie stawki podatkowe, wysokie koszty pracy jako bariera ograniczająca rozwój gospodarczy. • Biurokracja, w tym przerost procedur związanych z pozyskiwaniem środków zewnętrznych. • Generalna rozciągłość oraz rosnące koszty przygotowania i realizacji inwestycji. • Częste zmiany prawa oraz wzrost zadań nakładanych na samorządy bez jednoczesnego wzrostu nakładów finansowych na ich realizację. • Problemy finansowe publicznej służby zdrowia, problemy z dostępnością usług i specjalistów, obnażone dodatkowo przez pandemię koronawirusa. • Luki w systemie pomocy społecznej powodujące udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, które tego nie potrzebują. • Konsumpcyjny styl życia, pracoholizm, „atomizacja” życia, rozpad więzi społecznych i rodzinnych, bierność. • Problemy społeczne i zdrowia psychicznego, potęgowane sytuacją związaną z pandemią koronawirusa. • Skomplikowane i często zmieniające się przepisy prawa oświatowego, w tym utrudniające sprawne i efektywne zarządzanie tą sferą.
--	--

WIZJA I MISJA ROZWOJU POWIATU WSCHOWSKIEGO

Wizja rozwoju powiatu wschowskiego stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2030 r. Określa stan docelowy, do którego dąży cała wspólnota powiatu, tj. władze samorządowe powiatu i gmin oraz ich partnerzy społeczni i gospodarczy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju powiatu wschowskiego. Określa ona również rolę władz samorządowych w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej, także w kontekście współpracy z różnymi aktorami życia publicznego, społecznego i gospodarczego.

WIZJA

W 2030 roku powiat wschowski w pełni korzysta ze swoich zasobów i przewag, w szczególności w obszarze kultury i środowiska. Stało się to możliwe dzięki wysokiej sprawności i skuteczności zarządzania, służącego wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, a także poprawie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej. Korzystając z powiązań z rynkami miast w otoczeniu powiatu, rozwinęły się specjalizacje gospodarcze, powstały nowe firmy, generując atrakcyjne miejsca pracy dla mieszkańców. Konkurencyjne rolnictwo i turystyka rekreacyjna wzmacniają potencjał gospodarczy terenów wiejskich. Oferta turystyczna staje się istotną gałęzią lokalnej gospodarki na terenie całego powiatu, a walory zabytkowe i przyrodnicze są kolejno włączane w obieg gospodarczy, przynosząc korzyści miejscowej ludności i przedsiębiorcom, jak również stanowiąc wsparcie budżetów samorządowych. Powiat i gminy konsekwentnie stawiają na rozwój zrównoważony, na inwestycje w ludzi i ich otoczenie, szczególnie dbając o przestrzeń i środowisko. Współpraca buduje, a zaangażowanie w nią i wzrost aktywności społecznej przynosi korzyści w postaci polepszenia jakości usług komercyjnych i publicznych oraz standardów życia. Jest ona jednocześnie silnie zintegrowana i otwarta na zaangażowanie innych, zorientowana na realizację stawianych wspólnie celów i tworzy podstawę do wychodzenia naprzeciw nowym wyzwaniom.

MISJA

Naszą misją jest wspieranie trwałego i zrównoważonego rozwoju powiatu wschowskiego, łączącego kwestie gospodarcze, społeczne, przestrzenni środowiskowe, w partnerstwie z samorządami gminnymi oraz sektorem biznesowym i pozarządowym. Chcemy wspólnie kreować powiat wschowski jako silny i spójny subregion na mapie województwa lubuskiego.

PLAN OPERACYJNY (OBSZARY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ)

Priorytety i cele wyszczególnione w strategii zostały określone na podstawie wniosków z kompleksowej diagnozy uwarunkowań i potrzeb rozwojowych oraz potencjału powiatu wschowskiego, zdefiniowanych wyzwań rozwojowych i przyjętej wizji rozwoju do 2030 roku.

Wyodrębniono **4 obszary strategiczne**, które są względem siebie **równoważne i uzupełniające się (podejście zintegrowane)**:

KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

OFERTA CZASU WOLNEGO

GOSPODARKA LOKALNA

ZARZĄDZANIE ROZWOJEM

W ramach każdego obszaru sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie roku 2030), z którego wynikają cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki interwencji – kluczowe zadania i projekty do realizacji. Należy je traktować jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty powiatu w perspektywie długofalowej. Strukturę celów Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 prezentuje poniższy schemat.

Schemat 1. Struktura celów Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030.

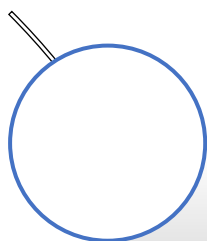
KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY	OFERTA CZASU WOLNEGO	GOSPODARKA LOKALNA	ZARZĄDZANIE ROZWOJEM
<p><i>Cel strategiczny 1.</i> Zapewnienie komfortu życia oraz dostępności wysokiej jakości usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i społeczny.</p>	<p><i>Cel strategiczny 2.</i> Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu, w oparciu o lokalne zasoby środowiskowe i kulturowe.</p>	<p><i>Cel strategiczny 3.</i> Trwały wzrost gospodarczy, gwarantujący możliwości rozwojowe powiatu oraz dobrobyt mieszkańców.</p>	<p><i>Cel strategiczny 4.</i> Kreowanie warunków dla zrównoważonego rozwoju powiatu w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.</p>
<p>Cel operacyjny 1.1. Atrakcyjny, skuteczny oraz dopasowany do współczesnych potrzeb i wymagań rynku pracy system kształcenia.</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Kompleksowa polityka społeczna i ochrona zdrowia, odpowiadające na wyzwania demograficzne i cywilizacyjne.</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu.</p> <p>Cel operacyjny 1.4. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Rewitalizacja przestrzeni miejskich i obszarów wiejskich.</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury i oferty turystycznej.</p> <p>Cel operacyjny 2.3. Zdrowe i chronione środowisko przyrodnicze.</p>	<p>Cel operacyjny 3.1. Budowa potencjału inwestycyjnego powiatu.</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Wzmocnienie i sieciowanie lokalnego rynku pracy.</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Rolnictwo i potencjał gospodarczy terenów wiejskich.</p>	<p>Cel operacyjny 4.1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej.</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Sprawność administracyjna.</p>

OBSZAR STRATEGICZNY:

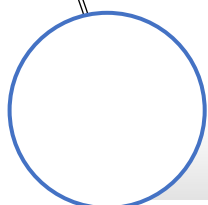
KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

Cel strategiczny:

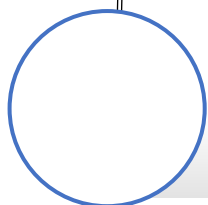
Zapewnienie komfortu życia oraz dostępności wysokiej jakości usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i społeczny.

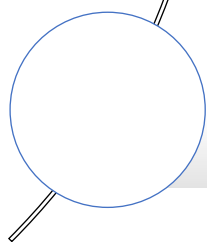
1.1. Atrakcyjny, skuteczny oraz dopasowany do współczesnych potrzeb i wymagań rynku pracy system kształcenia.

1.2. Kompleksowa polityka społeczna i ochrona zdrowia, odpowiadające na wyzwania demograficzne i cywilizacyjne.

1.3. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu.

1.4. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.

Pierwszy z obszarów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 grupuje zadania mające zapewnić mieszkańcom możliwości edukacji i rozwoju oraz szeroko pojęte bezpieczeństwo: socjalne, zdrowotne i publiczne. Zakładane kierunki działań, w większości przypadków, charakteryzują trzy priorytety: zorientowanie na rozwój poprzez tworzenie możliwości integracji i wsparcie samorozwoju; zorientowanie na włączenie społeczne poprzez naukę kompetencji społecznych i innych, przeciwdziałanie osamotnieniu, marginalizacji oraz zagrożeniom zdrowia i mienia; a także zorientowanie na standard bazy infrastrukturalnej, która dostarcza powyższym kierunkom twarde podstawy rozwoju.

Wymienione trzy priorytety klarownie odzwierciedlają się na przykładzie celu operacyjnego poświęconego ofercie edukacyjnej. Zakłada on m.in. działania podnoszące standard bazy i wyposażenia szkół. Ten cel ma kluczowe znaczenie szczególnie w obszarze szkolnictwa branżowego. Powiat dąży do rozwoju wyposażenia pracowni ćwiczeniowych, głównie w oparciu o specjalizacje rozwijane przez samych nauczycieli, związane z zapotrzebowaniem rynku pracy oraz wyzwaniem współczesności. Taka formuła łączenia rozwoju bazy i oferty edukacyjnej ma wymiar promujący edukację i zaangażowanie w samorozwój nie tylko dla uczniów i przyszłych kandydatów, lecz również dla samych kadr. Prócz działań rozwijających ofertę edukacyjną placówek szkolnictwa specjalnego, ogólnokształcącego i branżowego, strategia kładzie nacisk na współpracę szkół z otoczeniem. Planuje się m.in. wsparcie dla nawiązywania i rozwijania kontaktów z pracodawcami i Powiatowym Urzędem Pracy w obszarze przybliżania realiów rynku pracy oraz praktyk i kształtowania postaw przedsiębiorczych. Współpraca opiera się również na założeniu kształcenia nowych kompetencji w ramach programów nauczania, zwiększania możliwości certyfikacji kompetencji oraz wsparcia dla doradców zawodowych pracujących w systemie edukacji. W ramach celu wskazuje się także zadania z pogranicza włączenia społecznego i samorozwoju – podnoszenie jakości i promocja oferty kształcenia ustawicznego dla dorosłych.

W zakresie polityki społecznej i ochrony zdrowia dominują zadania o priorytecie włączenia społecznego oraz bezpieczeństwa zdrowotnego i socjalnego. W przypadku pomocy społecznej, wskazane kierunki działań silnie korespondują z założeniami podstawowego dokumentu w tym obszarze – Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wschowskiego na lata 2018-2024. Strategia postępowania obejmuje kompleksowe wsparcie skierowane do głównych i mniej licznych grup beneficjentów pomocy społecznej. Prócz usług podstawowych, inne działania pełnią funkcje włączenia społecznego i rozwoju kompetencji (m.in. programy aktywizacji i szkoleń) lub dedykowane są stricte priorytetowi rozwojowemu (np. wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej czy podnoszenie motywacji i poziomu kompetencji wśród pracowników służby zdrowia i pomocy społecznej). Analogicznie do celu poświęconego edukacji, działania miękko wspierane są inwestycjami twardymi. Wśród nich wyróżnia się inwestycje modernizacyjne w bazę podstawową (szpital i ZOZ), jak i uzupełniającą (m.in. przestrzeń wsparcia środowiskowego).

W ramach celu dedykowanemu bezpieczeństwu publicznemu wyróżnia się kierunki działań będące kontynuacją założeń z lat poprzednich. Pozostają one zorientowane na doskonalenie systemu współpracy między jednostkami bezpieczeństwa i wsparcie dla podnoszenia ich kompetencji, a także rozwój bazy i wyposażenia. Straż pożarna jak i funkcjonariusze policji pozostają odpowiedzialni za realizację działań edukacyjnych i prewencyjnych w szkołach oraz przy okazji wydarzeń publicznych. Oddzielny priorytetem traktuje się inwestycje związane z poprawą stanu infrastruktury bezpieczeństwa (szczególnie na obszarach wodnych i wzdłuż tras komunikacyjnych) i koniecznością modernizacji zasobów własnych jednostek (Komenda Powiatowa Straży Pożarnej we Wschowie).

Ostatni z celów operacyjnych dedykowanych obszarowi kapitału ludzkiego i społecznego dotyczy kultury i sportu. Wymienione kierunki działań stanowią, podobnie jak w przypadku sfery bezpieczeństwa, kontynuację zadań z lat poprzednich. Pośród wielu, ich najważniejszą funkcją jest kształtowanie kompetencji społecznych. Wyraża się ona w ofercie sportowej i kulturalnej, której dedykuje się działania również w ramach kolejnego obszaru strategicznego oferty czasu wolnego. Wśród zadań standardowych dla tego obszaru wymienia się m.in. doposażenie klubów sportowych i jednostek kultury oraz poszerzanie oferty zajęć i otwartych wydarzeń. Silniej niż dotąd, kładzie się nacisk na ofertę włączającą i integrującą wszystkie grupy pokoleniowe oraz ofertę dla rodzin. Na osobnym miejscu wyróżnia się ofertę budującą lokalną tożsamość, np. wydarzeń kulturalnych i społecznych, zorganizowanych wokół tematu dziedzictwa. Ich założeniem jest kształtowanie przywiązania do miejsca zamieszkania, jak również rozpoznawalności powiatu wschowskiego w trójkącie ośrodków Zielonej Góry, Leszna i Głogowa.

Cel strategiczny: Zapewnienie komfortu życia oraz dostępności wysokiej jakości usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i społeczny.

Cele operacyjne	Kierunki interwencji (kluczowe działania)		Odpowiedzialność realizacyjna	Jednostka monitorująca po stronie powiatu	Partnerzy
1.1. Atrakcyjny, skuteczny oraz dopasowany do współczesnych potrzeb i wymagań rynku pracy system kształcenia.	1.1.1.	Poprawa jakości i dostępności bazy oraz doposażenie placówek kształcenia specjalnego.	Powiat Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji i inwestycji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, PFRON, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie, Organizacje pozarządowe
	1.1.2.	Stałe podnoszenie zakresu, atrakcyjności i jakości oferty placówek kształcenia specjalnego, w tym m.in. nowoczesne metody nauczania, projekty i dodatkowe zajęcia, współpraca międzysektorowa i międzyorganizacyjna.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, PFRON, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie, Organizacje pozarządowe
	1.1.3.	Rozwój bazy i wyposażenia placówek kształcenia ogólnokształcącego i zawodowego na terenie powiatu, w tym m.in. modernizacja i wyposażenie pracowni, warsztatów i laboratoriów (w tym w kontekście perspektywicznych programów nauczania tworzonych przez nauczycieli), cyfryzacja, remonty, przebudowy, dostosowanie do osób ze specjalnymi potrzebami,	Szkoły	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ministerstwo Sportu, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego

		zagospodarowanie terenów wokół, inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i sportową – baza dla sportów zespołowych i indywidualnych, lekkoatletyki.			
	1.1.4.	Edukacja dostosowana do indywidualnych potrzeb uczniów oraz współczesnych wyzwań społecznych i zawodowych, w tym m.in. programy stypendialne, nowoczesne metody nauczania, działalność projektowa, różnorodna oferta zajęć dodatkowych, zarówno rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jak i wspierających w zakresie pojawiających się potrzeb i trudności. Nacisk na kształcenie kompetencji kluczowych.	Szkoły	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Kuratorium oświaty, Gminy powiatu wschowskiego, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe
	1.1.5.	Programy międzynarodowej wymiany szkół, w tym nacisk na naukę języka, budowanie kompetencji społecznych, zawodowych i przedsiębiorczych oraz edukację wielokulturową.	Szkoły	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe
	1.1.6.	Rozwój współpracy pomiędzy szkołami zawodowymi a pracodawcami, w szczególności mikro, małymi i średnimi przedsiębiorstwami (np. zaangażowanie zrzeszeń przedsiębiorców i cechów rzemiosł, klasy patronackie, stypendia dla młodzieży, efektywne praktyki i	Szkoły	Zarząd powiatu, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Instytucje otoczenia biznesu, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe

		staże zawodowe, nauka w miejscu pracy, wspólne programy edukacyjne i kursy kwalifikacyjne, filmy instruktarzowo-promocyjne, wizyty w firmach, spotkania z pracodawcami, wspólne wydarzenia itp.). Wspólne cykliczne spotkania, w tym przy udziale innych środowisk zainteresowanych (np. zarządu powiatu, doradców zawodowych itd.). Wyróżnienia dla przedstawicieli zaangażowanego biznesu.			
	1.1.7.	Analizy i badania rynku pracy, współpraca Powiatowego Urzędu Pracy z placówkami oświatowymi w celu efektywnego wykorzystania wyników w ramach prowadzonych i otwieranych kierunków, odpowiadających potrzebom pracodawców, zmianom technologicznym, a także nawiązujących do specyfiki i tradycji powiatu.	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Szkoły	Zarząd powiatu, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Instytucje otoczenia biznesu, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe
	1.1.8.	Rozwój współpracy pomiędzy szkołami ogólnokształcącymi i zawodowymi a ośrodkami naukowymi i badawczymi, uczelniami wyższymi, (np. wspólne projekty naukowe, autorskie programy edukacyjne, doskonalenie kadr, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk, wspólne wydarzenia itp.).	Szkoły	Zarząd powiatu, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Ośrodki naukowe i badawcze, Uczelnie wyższe, Instytucje otoczenia biznesu, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe

	1.1.9.	Promocja oferty szkół ogólnokształcących i zawodowych prowadzonych przez powiat wśród młodzieży oraz rodziców, głównie poprzez wskazywanie specyfiki, korzyści i przewag, walka ze stereotypami.	Szkoły	Zarząd powiatu, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe, Media
	1.1.10.	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży na różnych etapach kształcenia.	Szkoły	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	1.1.11.	Doskonalenie i rozwój powiatowego systemu doradztwa zawodowego, w tym m.in. wskazywanie korzyści z posiadania zawodu i/lub wiedzy ogólnej, wiązanie uzyskania zawodu z otwieraniem własnej działalności gospodarczej, kształtowanie świadomego wyboru, edukacja rodziców, targi szkół i zawodów. Współpraca jednostek oświatowych z Powiatowym Urzędem Pracy we Wschowie.	Szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe

	1.1.12.	Zapewnienie warunków dla doskonalenia i rozwoju kadr oświatowych.	Szkoły	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Kuratorium oświaty, Placówki doskonalenia nauczycieli, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe
	1.1.13.	Kształtowanie postaw uczenia się przez całe życie oraz zdobywania nowych kompetencji.	Szkoły, Placówki kształcenia ustawicznego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Kuratorium oświaty, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe Media, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
1.2. Kompleksowa polityka społeczna i ochrona zdrowia, odpowiadające na wyzwania demograficzne i cywilizacyjne.	1.2.1.	Promocja i wsparcie rodziny w codziennym funkcjonowaniu i wszystkich fazach jej rozwoju, wspieranie postaw społecznych przyczyniających się do poprawy wskaźników demograficznych.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie, Ośrodki pomocy społecznej	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę spraw społecznych	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
	1.2.2.	Efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie, w tym m.in. wsparcie osób i rodzin z problemami uzależnień (również od telefonu, Internetu, mediów społecznościowych itp.), przeciwdziałanie i zwalczanie	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, w tym Punkt Specjalistycznego	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Ośrodki interwencji kryzysowej,

		przemocy (profilaktyka, udzielanie pomocy i specjalistycznego poradnictwa, zapewnienie opieki i bezpieczeństwa ofiar, leczenie i oddziaływanie na osoby z trudnościami i sprawców przemocy, doskonalenie procesów współpracy).	Poradnictwa i Interwencji Kryzysowej, Ośrodki pomocy społecznej	odpowiedzialny za sferę spraw społecznych	Gminy powiatu wschowskiego, Policja, Sądy, Szkoły, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
	1.2.3.	Kompleksowa polityka senioralna, w tym rozwój usług specjalistycznych, opiekuńczych i medycznych oraz innych, dedykowanych osobom starszym oraz ich wieloaspektowa aktywizacja, m.in. kulturowa, ruchowa, społeczna, zawodowa, animacja i integracja międzypokoleniowa.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Ośrodki pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Szkoły	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery spraw społecznych, ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Sektor prywatny, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	1.2.4.	Wsparcie profilaktyczne, diagnostyczne, rehabilitacyjne i inne osób z niepełnosprawnościami, ich aktywizacja, m.in. kulturowa, ruchowa, społeczna, zawodowa i integracja, w tym również likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Ośrodki pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Placówki ochrony zdrowia,	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery spraw społecznych,	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, PFRON, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego,

			Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Szkoły, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Warsztat Terapii Zajęciowej	ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Sektor prywatny
	1.2.5.	Wsparcie opiekunów i bliskich osób niesamodzielnych, w tym m.in. usługi odciążeniowe i wytchnieniowe.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Ośrodki pomocy społecznej, Sektor prywatny, Organizacje pozarządowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę spraw społecznych	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Placówki ochrony zdrowia
	1.2.6.	Organizacja placówek i rozwój infrastruktury dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, w tym wspieranie inicjatyw prywatnych.	Zarząd powiatu, Gminy powiatu wschowskiego Sektor prywatny, Organizacje pozarządowe	Zarząd powiatu, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę spraw społecznych	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Starostwo Powiatowe we Wschowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Ośrodki pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia
	1.2.7.	Wpieranie i integracja działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie,	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę spraw społecznych	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego,

			Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Zielonej Górze, Organizacje pozarządowe, Ośrodki pomocy społecznej		Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego
	1.2.8.	Rozwój systemu pieczy zastępczej, w szczególności w kierunku rodzinnych form pieczy zastępczej, wspierania rodzin zastępczych w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wspomaganie rozwoju i samodzielności dzieci przebywających w pieczy zastępczej, a finalnie tworzenia odpowiedniego środowiska wychowawczego umożliwiającego powrót dzieci do rodzin biologicznych.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Ośrodki pomocy społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę spraw społecznych	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Organizacje pozarządowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie, Domy Dziecka
	1.2.9.	Promocja, organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców.	Placówki ochrony zdrowia	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę ochrony zdrowia	Ministerstwo Zdrowia, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe Szkoły, Instytucje kultury, Firmy farmaceutyczne
	1.2.10.	Edukacja i promocja zdrowego stylu życia połączone z działaniami ukierunkowanymi na aktywizację ruchową, w tym w kontekście walki z powikłaniami i problemami	Kluby i organizacje sportowe, Placówki ochrony zdrowia, Szkoły,	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery spraw społecznych,	Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Ministerstwo Edukacji i Nauki,

		zdrowotnymi osób, które chorowały na COVID-19.	Organizacje pozarządowe	ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Instytucje kultury
	1.2.11.	Promocja zdrowia psychicznego oraz profilaktyka i leczenie zaburzeń psychicznych, głównie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, w tym w kontekście walki ze skutkami pandemii COVID-19 (zwiększenie dostępności psychologów i psychiatrów, w tym w szkołach, współpraca szkół, poradni, rodziców, organizacji pozarządowych itp.).	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Ośrodki pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia Szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery spraw społecznych, ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu	Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Kluby i organizacje sportowe, Instytucje kultur, Organizacje pozarządowe
	1.2.12.	Działania na rzecz poprawy dostępności i jakości usług ochrony zdrowia, w tym m.in. współpraca na rzecz rozwoju szpitala oraz zakładów opieki zdrowotnej na terenie powiatu (podniesienie standardu i rozbudowa bazy, doposażenie placówek, wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i technologii, poszerzenie oferty, dostosowanie jej do potrzeb i struktury społecznej, usługi specjalistyczne itp.).	Placówki ochrony zdrowia	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę ochrony zdrowia	Ministerstwo Zdrowia, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Sektor prywatny, Organizacje pozarządowe
	1.2.13.	Organizacja systemów doskonalenia wiedzy i kompetencji oraz motywacyjnego dla pracowników – zarówno w służbie zdrowia, jak i pomocy społecznej.	Zarząd powiatu, Gminy powiatu wschowskiego	Zarząd powiatu	Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie,

					Starostwo Powiatowe we Wschowie, Ośrodki pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia
1.3. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu.	1.3.1.	Kształtowanie i promocja postaw właściwych w odniesieniu do sytuacji zagrożeń i kryzysowych.	Szkoły, Organizacje pozarządowe, Komenda Powiatowa Policji we Wschowie, Straż Miejska	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego	Gminy powiatu wschowskiego, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Ochotnicze Straże Pożarne, Instytucje kultury, Media
	1.3.2.	Dostosowanie infrastruktury do identyfikowanych potrzeb, poprawa stanu specjalistycznego wyposażenia służb ratowniczych oraz wsparcie dla rozwoju ich zdolności operacyjnych.	Zarząd powiatu, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa powiatowego odpowiedzialny za sferę bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Komenda Powiatowa Policji we Wschowie, Straż Miejska, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Ochotnicze Straże Pożarne
	1.3.3.	Dostosowanie infrastruktury Komendy Powiatowej Straży Pożarnej we Wschowie do obowiązujących standardów i identyfikowanych wyzwań.	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej, Zarząd powiatu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej
	1.3.4.	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym m.in. budowa ścieżek pieszko-rowerowych w bezpiecznej odległości od jezdni, inwestycje infrastrukturalne, doświetlenie przejść dla pieszych i	Właściwy wydział Starostwa powiatowego odpowiedzialny za sferę dróg i komunikacji,	Właściwy wydział Starostwa powiatowego odpowiedzialny za sferę dróg i komunikacji	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Lubuski Urząd Wojewódzki,

		ścieżek rowerowych, oddzielenie chodnika od jezdni w okolicach szkół, monitoring, działania profilaktyczne.	Gminy powiatu wschowskiego		Komenda Powiatowa Policji we Wschowie, Straż Miejska, Właściciele i zarządcy dróg
	1.3.5.	Doskonalenie działania i współpracy podmiotów w ramach systemu bezpieczeństwa publicznego i zarządzania kryzysowego, w tym m.in. unowocześnienie systemu ostrzegania i alarmowania, cyfryzacja i integracja systemów bezpieczeństwa publicznego i zarządzania kryzysowego, szkolenia kadr, cykliczne ćwiczenia wspólne, obieg i przekazywanie informacji pomiędzy zaangażowanymi stronami.	Zarząd powiatu, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział odpowiedzialny za sferę bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego	Lubuski Urząd Wojewódzki, Komenda Powiatowa Policji we Wschowie, Straż Miejska, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Ochotnicze Straże Pożarne
	1.3.6.	Poprawa bezpieczeństwa na obszarach wodnych.	Organizatorzy kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli, Komenda Powiatowa Policji we Wschowie	Właściwy wydział odpowiedzialny za sferę bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego	Lubuski Urząd Wojewódzki, Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Straż Miejska, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Ochotnicze Straże Pożarne, Ratownictwo Wodne Sława i Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
	1.3.7.	Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym realizacja dedykowanych inwestycji.	PGW Wody Polskie – Nadzór Wodny we Wschowie i Sławie	Powiatowa Spółka Wodna we Wschowie	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego

1.4. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.	1.4.1.	Podniesienie standardu i rozbudowa infrastruktury kulturalnej i rekreacyjno-sportowej służącej mieszkańcom powiatu.	Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę kultury i sportu	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior, Sektor prywatny
	1.4.2.	Promocja aktywności na rzecz integracji społeczności powiatu, w tym dzieci i młodzieży, rodzin, osób niepełnosprawnych i starszych oraz wzmocnienie wolontariatu i inicjatyw dobrego sąsiedztwa.	Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Szkoły	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior, Mieszkańcy
	1.4.3.	Stworzenie oferty wspólnego spędzania czasu przez dzieci oraz rodziców, budowanie oferty międzypokoleniowej i rodzinnej (kalendarz konkretnych wydarzeń cyklicznych i stałych, współpraca i promocja międzysamorządowa).	Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Szkoły, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery spraw społecznych, współpracę z sektorem pozarządowym oraz promocję	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Mieszkańcy, Parafie, OSP, KGW, Sektor prywatny
	1.4.4.	Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz wzmocnienia świadomości i tożsamości lokalnej mieszkańców powiatu wschowskiego (historia, tradycje, postaci i miejsca ważne dla powiatu).	Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Szkoły, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sferę spraw społecznych, współpracę z sektorem pozarządowym oraz promocję	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego,

					Kluby i organizacje sportowe, Mieszkańcy, Parafie, OSP, KGW, Sektor prywatny
	1.4.5.	Współpraca finansowa i pozafinansowa z klubami i organizacjami sportowymi i innymi podmiotami działającymi w obszarze sportu i rekreacji, w szczególności w zakresie rozwoju i dywersyfikacji oferty, promocji zdrowego trybu życia i spędzania czasu wolnego (ruch, dieta itp.).	Zarząd powiatu, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę współpracy z sektorem pozarządowym	Szkoły, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Sektor prywatny
	1.4.6.	Organizacja i współorganizacja imprez sportowych i rekreacyjnych o różnym zasięgu i charakterze (współzawodnictwo - zawody, turnieje, ligi szkolne itp., ale i imprezy rodzinne i integracyjne).	Kluby i organizacje sportowe, Placówki edukacyjne	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji i sportu	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior

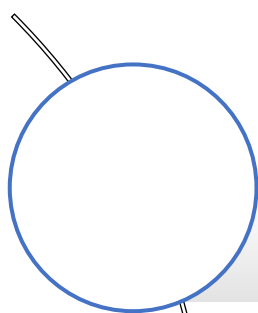

OBSZAR STRATEGICZNY:

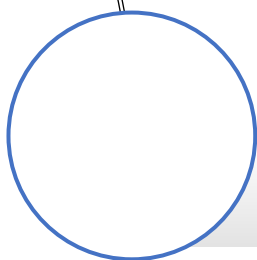
OFERTA CZASU WOLNEGO

Cel strategiczny:

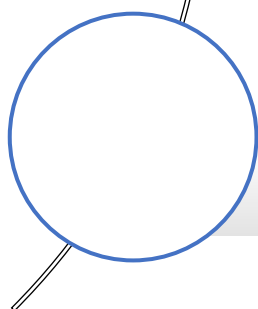
Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu, w oparciu o lokalne zasoby środowiskowe i kulturowe.

2.1. Rewitalizacja przestrzeni miejskich i obszarów wiejskich.

2.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury i oferty turystycznej.

2.3. Zdrowe i chronione środowisko przyrodnicze.

Drugi obszar strategiczny, który określa strategia, grupuje cele operacyjne zorientowane na poprawę jakości przestrzeni powiatu oraz wypełnienie jej ofertą turystyczną i rekreacyjną, przy zachowaniu szczególnej dbałości o środowisko naturalne. Skuteczność realizacji działań określonych w ramach tego obszaru jest kluczowa dla pozycji konkurencyjnej powiatu wschowskiego jako jednostki o ograniczonym potencjale w bezpośrednim sąsiedztwie prężnych ośrodków miejskich – Zielonej Góry, Nowej Soli, Głogowa i Leszna.

Kierunki działań składające się na poszczególne cele operacyjne – przestrzenny, turystyczny, rekreacyjny i kulturalny oraz środowiskowy – łączą w sobie zadania dedykowane przestrzeni codziennego życia mieszkańców, jak i osób przyjezdnych. Przyswieca temu założenie, iż zmiany dedykowane mieszkańcom oraz pobudzanie lokalnej podaży oferty ruchowej czy kulturalnej, nierozzerwalnie łączy się z kreowaniem zapraszającej przestrzeni do wypoczynku i rekreacji dla osób spoza powiatu. Zależność tę odzwierciedla każdy z celów operacyjnych w ramach obszaru strategicznego. Wykorzystanie warunków, które tworzy ta zależność – m.in. napędzanie realizacji działań w jednej sferze, poprzez efekty polityki w drugiej sferze – będzie kluczową metodą postępowania dla administracji powiatu i jednostek powiatowych w bieżącej dekadzie.

Pierwszy z celów operacyjnych skupia przede wszystkim działania infrastrukturalne. Z jednej strony, są one wymierzone w poprawę komfortu życia mieszkańców mniejszych miejscowości i starszych osiedli (tj. remonty, kontynuacja programów odnowy miejscowości i tworzenie przestrzeni handlowo-usługowych). Z drugiej strony, zakładają renowacje przestrzeni zabytkowych do poziomu, który pozytywnie wpłynie na poziom aktywności społecznej i jakości oferty zewnętrznej (tj. restauracja przestrzeni zabytkowych, zielonych).

Drugi cel operacyjny stanowi uzupełnienie dla pierwszego poprzez zestaw działań dedykowanych ofercie kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej. Z jednej strony, stanowią je projekty tworzące szanse dla rozwoju działalności gospodarczej w miejscach leżących na szlakach turystycznych i wzdłuż tras rekreacyjnych. Z drugiej strony, składają się na nie działania z zakresu kultury i organizacji wydarzeń. To w dużej mierze od nich będzie zależeć sukces polityki budowania marki ponadlokalnej powiatu, która wymaga opowieści o dziedzictwie powiatu skierowanej również do samych jego mieszkańców. Oferta kulturalna stanowi język tej opowieści i dysponuje konkretnymi narzędziami animacji i promocji codziennie mijanych przestrzeni i zabytków, pozostających często w złym stanie technicznym, a których historia i interpretacja może stanowić najwartościowsze ze źródeł lokalnej dumy.

Promocja i komunikacja odgrywają podstawową rolę również w przypadku trzeciego celu operacyjnego dedykowanego ochronie środowiska, gdzie dotyczą szeroko pojętej edukacji środowiskowej i klimatycznej. Cel ten zakłada działania wpływające w podstawowy sposób na atrakcyjność powiatu wschowskiego jako miejsca atrakcyjnego do życia, wypoczynku czy godnego przeżywania starości. Zadania takie jak: dbałość o ponadprzeciętną jakość powietrza, gospodarkę wodną sprzyjającą kondycji lokalnych ekosystemów, renaturalizacja terenów zdegradowanych i eliminacja zanieczyszczeń (w tym nielegalnych wysypisk) – są oznaką dbałości o przestrzeń, która stanowi zaproszenie nie tylko dla turystów czy klientów, lecz również nowych mieszkańców. Analogicznie, zaniedbania w tych sferach podtrzymują negatywne trendy demograficzne w powiecie i pozostaną poważnymi barierami dla rozwoju gospodarczego branż wypoczynku, turystyki czy rekreacji, czym samym niwelując efekty starań powiatu w tych obszarach.

Cel strategiczny 2. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu, w oparciu o lokalne zasoby środowiskowe i kulturowe.

Cele operacyjne	Kierunki interwencji (kluczowe działania)		Odpowiedzialność realizacyjna	Jednostka monitorująca po stronie powiatu	Partnerzy
2.1. Rewitalizacja przestrzeni miejskich i obszarów wiejskich.	2.1.1.	Rewitalizacja zabytkowych przestrzeni i budynków powiatowych (siedziba Starostwa Powiatowego i jednostek powiatowych, zabytkowe szkoły powiatowe i inne), współpraca z konserwatorem zabytków.	Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery planowania przestrzennego i gospodarki nieruchomościami, kultury i zabytków	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
	2.1.2.	Renowacja obiektów zabytkowych na terenie powiatu (kościół, pałace itp.) oraz włączanie ich w obieg turystyczny.	Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery kultury i zabytków, turystyki i promocji	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe

	2.1.3.	Kontynuacja działań z zakresu odnowy centrów miejscowości wiejskich oraz podnoszenie estetyki przestrzeni publicznych na terenie powiatu.	Gminy powiatu wschowskiego	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery inwestycji, rozwoju, kultury i zabytków	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	2.1.4.	Remonty osiedli mieszkaniowych, w tym po byłych PGR.	Wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę planowania przestrzennego i gospodarki nieruchomościami	Gminy powiatu wschowskiego, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
	2.1.5.	Wsparcie dla procesu organizacji przestrzeni biznesowej dedykowanej handlowi i usługom w gminach powiatu.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę planowania przestrzennego i gospodarki nieruchomościami	Gminy powiatu wschowskiego, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Organizacje pozarządowe
	2.1.6.	Zagospodarowanie i odnawianie terenów zielonych oraz rekreacyjnych na terenie powiatu.	Gminy powiatu wschowskiego	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery planowania przestrzennego, ochrony środowiska i sportu	Nadleśnictwa, Przemęcki Park Krajobrazowy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe

2.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury i oferty turystycznej.	2.2.1.	Budowa ścieżek rowerowych o charakterze turystycznym.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Nadleśnictwa	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę komunikacji i dróg	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje turystyczne, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	2.2.2.	Rozwój sieci ścieżek edukacyjnych, wędrówkowych i krajoznawczych, które opowiadają o dziedzictwie historycznym i naturalnym krajobrazie powiatu wschowskiego oraz poprawa ich identyfikacji w przestrzeni powiatu (Droga Św. Jakuba, Szlak Bluszczowy).	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Nadleśnictwa	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery planowania przestrzennego, turystyki i promocji	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Instytucje kultury, Organizacje turystyczne, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior, PTTK
	2.2.3.	Współpraca w zakresie łączenia szlaków i tras w ponadgminne i regionalne sieci turystyczne.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Nadleśnictwa, Organizacje turystyczne	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery planowania przestrzennego, turystyki i promocji	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Przedsiębiorcy, Właściciele i zarządcy dróg, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Instytucje kultury, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior, PTTK

	2.2.4.	Inwestycje w infrastrukturę turystyczną i okołoturystyczną na terenie powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem bazy służącej wypoczynkowi i rekreacji wodnej.	Gminy powiatu wschowskiego, Sektor prywatny	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę turystyki i promocji	PGW Wody Polskie - Nadzór Wodny we Wschowie i Sławie, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Organizacje pozarządowe, Kluby żeglarskie i sportów wodnych, Organizacje turystyczne, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	2.2.5.	Rozbudowa małej architektury turystycznej i urzędzeń rekreacyjno-sportowych.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Nadleśnictwa	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę turystyki i promocji	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Instytucje kultury, Organizacje turystyczne, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	2.2.6.	Rozwój usług turystycznych i okołoturystycznych (gastronomia, usługi zakwaterowania, obsługa ruchu turystycznego) na terenie powiatu.	Gminy powiatu wschowskiego, Sektor prywatny, Organizacje turystyczne	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę turystyki i promocji	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	2.2.7.	Jednolite oznakowanie szlaków, obiektów i atrakcji turystycznych na terenie powiatu – wizualizacja turystyczna.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Nadleśnictwa, Organizacje turystyczne	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę turystyki i promocji	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Przedsiębiorcy, Właściciele i zarządcy dróg, Organizacje pozarządowe, Organizacje turystyczne, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior, PTTK

	2.2.8.	Rozwój wspólnej informacji turystycznej.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje turystyczne, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę turystyki i promocji	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Nadleśnictwa, Przedsiębiorcy, Obiekty noclegowe i gastronomiczne, Organizacje pozarządowe
	2.2.9.	Zintegrowany system wspólnej promocji (osadniczej, gospodarczej i przede wszystkim turystycznej).	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje turystyczne, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę turystyki i promocji	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Nadleśnictwa, Przedsiębiorcy, Obiekty noclegowe i gastronomiczne, Organizacje pozarządowe, Media
	2.2.10.	Organizacja i współorganizacja wydarzeń o charakterze sportowym i rekreacyjnym promujących ofertę z terenu powiatu i zdrową rywalizację.	Kluby i organizacje sportowe	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę rekreacji i sportu	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Szkoły, Organizacje pozarządowe, Sektor prywatny, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	2.2.11.	Organizacja i współorganizacja wydarzeń kulturalnych, w tym udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa (np. organizacja Powiatowych Dni Dziedzictwa) oraz reaktywacja wydarzeń rozpoznawalnych ponadlokalnie (festiwal podróźniczy, Jarmark Mieszczański).	Instytucje kultury, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę kultury	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego,

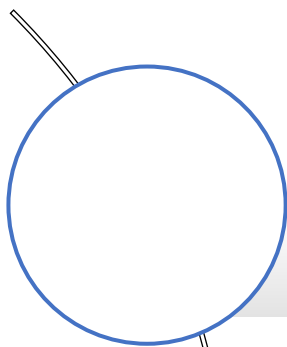
					Szkoły, Organizacje turystyczne, Organizacje pozarządowe, w tym senioralne, Sektor prywatny, Media
	2.2.12.	Pielęgnowanie tożsamości regionalnej i wielokulturowej spuścizny historycznej powiatu wschowskiego (projekty współpracy, wydarzenia, szlaki kulturowe, ścieżki edukacyjne, kampanie, tablice informacyjne, sławni Polacy – Rafał Leszczyński: ojciec króla Stanisława; Władysław Poniński: hetman koronny Jana III Sobieskiego; Wschowa – siedziba królów, pierwszy konkordat podpisany we Wschowie itp.)	Instytucje kultury, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę kultury	Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Pozostałe jednostki samorządowe, Szkoły, Organizacje turystyczne, Organizacje pozarządowe, w tym senioralne, Sektor prywatny, Media
2.3. Zdrowe i chronione środowisko przyrodnicze.	2.3.1.	Realizacja programów edukacji ekologicznej zorientowanych na perspektywę różnych grup: młodzieży, mieszkańców, turystów.	Szkoły, Organizacje pozarządowe i ekologiczne, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery edukacji i ochrony środowiska	Ministerstwo Środowiska, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Instytucje kultury, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	2.3.2.	Eliminacja zanieczyszczeń środowiskowych oraz promocja środowiskowych zmian prawnych.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Zarząd powiatu,	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego	Ministerstwo Środowiska, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego,

			Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze	odpowiedzialny za sferę ochrony środowiska	Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe i ekologiczne
	2.3.3.	Wpieranie i realizacja projektów renaturalizacyjnych i poprawiających gospodarkę wodną na terenie powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich i rolnictwa. Rozwój współpracy z wyspecjalizowanymi instytucjami, Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, gminami, środowiskiem branży rolniczej i stroną społeczną.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, PGW Wody Polskie - Nadzór Wodny we Wschowie i Sławie, Powiatowa Spółka Wodna we Wschowie	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę ochrony środowiska	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Rolnicy, Właściciele działek Organizacje pozarządowe
	2.3.4.	Wdrażanie programów ochrony powietrza oraz inwestycje w odnawialne źródło energii i instalacje przyjazne środowisku.	Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery inwestycji i ochrony środowiska	Ministerstwo Środowiska, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Organizacje pozarządowe i ekologiczne, Przedsiębiorcy, Mieszkańcy

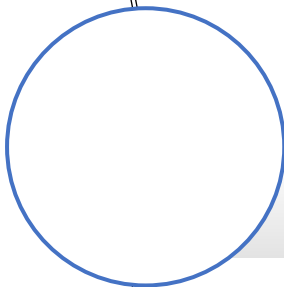
OBSZAR STRATEGICZNY: GOSPODARKA LOKALNA

Cel strategiczny:

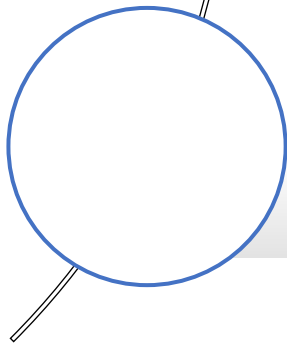
Trwały wzrost gospodarczy, gwarantujący
możliwości rozwojowe powiatu oraz dobrobyt
mieszkańców.

3.1. Budowa potencjału inwestycyjnego powiatu.

3.2. Wzmocnienie i sieciowanie lokalnego rynku pracy.

3.3. Rolnictwo i potencjał gospodarczy terenów wiejskich.

Trzeci obszar strategiczny na lata 2021-2030 skupia się na tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi gospodarki lokalnej na polach atrakcyjności inwestycyjnej, wsparcia przedsiębiorczości i rolnictwa. Każde z tych pól dotyczy odrębnego zakresu tematycznego, stąd dedykuje się im trzy osobne cele operacyjne. Niemniej jednak, odpowiedzialność i zestaw działań podmiotów powołanych do ich realizacji – kolejno: Starostwa Powiatowego, Powiatowego Urzędu Pracy i Ośrodków Doradztwa Rolniczego – są wobec siebie bardzo zbliżone. Na każdym z pól sprowadzają się do podstawowych wyzwań: kreowania odpowiedniego klimatu dla trwałego wzrostu, budowania wiedzy i doświadczenia, a także animowania współpracy podmiotów obecnych w danej sferze oraz koordynowania wymiany informacji między nimi.

Głównymi wykonawcami dla celu operacyjnego zakładającego budowę potencjału inwestycyjnego powiatu są gminy przy wsparciu powiatu. Podstawę współpracy w ramach celu tworzy kierunek zakładający organizację nowych terenów inwestycyjnych, co otwiera drogę do kontaktu pomiędzy samorządami a właścicielami działek i inwestorami. Uzupełniają ją działania polegające na organizacji wymiany informacji, promocji gospodarczej, tworzeniu zachęt dla biznesu oraz podnoszeniu standardu obsługi administracyjnej procesu współpracy i inwestycji.

Drugi cel operacyjny zakłada wsparcie przedsiębiorczości oraz kompetencji osób wchodzących bądź powracających na lokalny rynek pracy. Głównym ośrodkiem realizacyjnym zadania w tym zakresie jest Powiatowy Urząd Pracy, działający z asystą Starostwa Powiatowego. Z jednej strony stanowi się, iż podstawy współpracy będą realizowane poprzez działania takie jak: doradztwo zawodowe, w tym wsparcie dla podnoszenia jego jakości w szkołach; rozwijanie bazy ofert wsparcia w ramach projektów dla firm, ich pracowników oraz kandydatów do zatrudnienia; oraz współrealizację projektów przeciwdziałania wykluczeniu transportowemu i cyfrowemu. Z drugiej strony, zadania te wymagają szeregu działań zarządzających przepływem informacji. Dotyczy to m.in. powołania we współpracy z urzędami pracy w regionie i instytucjami otoczenia biznesu (IOB) koordynatora wymiany informacji na temat dostępnego wsparcia dla firm i niezatrudnionych, współpracy z IOB przy przybliżaniu szkołom oferty certyfikowanych szkoleń dla uczniów, integracji przedsiębiorców przy okazji organizowanych spotkań i szkoleń czy rozwijania komunikacji z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie wsparcia dla osób w trudnej sytuacji na rynku pracy.

Trzeci cel operacyjny dotyczy sektora rolniczego i opiera się na aktywności Ośrodków Doradztwa Rolniczego w powiecie i jego otoczeniu. Rola tych jednostek polega na gromadzeniu informacji, wiedzy i doświadczenia oraz ich przekazywaniu. Dotyczy to np. nowych trendów w branży, które następnie rozpowszechniają wśród przedsiębiorców rolnych. Ważna będzie w tym zakresie współorganizacja dedykowanych inicjatyw, jak np. targi rolnicze, oraz bazy wiedzy na temat dostępnego wsparcia unijnego, zmian prawnych i branżowych innowacji. Wśród działań sieciujących, które realizują te placówki i których kontynuacja planowana jest w kolejnych latach, wyróżnia się realizację szkoleń i doradztwa, współpracę techniczną przy organizacji gospodarstw demonstracyjnych oraz ciągłe doskonalenie i szeroko pojętą promocję oferty ODR.

Cel strategiczny 3. Trwały wzrost gospodarczy, gwarantujący możliwości rozwojowe powiatu oraz dobrobyt mieszkańców.

Cele operacyjne	Kierunki interwencji (kluczowe działania)		Odpowiedzialność realizacyjna	Jednostka monitorująca po stronie powiatu	Partnerzy
3.1. Budowa potencjału inwestycyjnego powiatu.	3.1.1.	Organizacja nowych terenów inwestycyjnych. Współpraca samorządowa oraz z właścicielami działek i inwestorami.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sfery planowania przestrzennego i gospodarki nieruchomościami	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Instytucje otoczenia biznesu, Właściciele działek
	3.1.2.	Rozwój promocji gospodarczej w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej (np. poprzez Internet, udział w targach lub ich organizację, współpracę z wyspecjalizowanymi instytucjami, networking).	Starostwo Powiatowe we Wschowie	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sfery gospodarki i promocji	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Instytucje otoczenia biznesu
	3.1.3.	Stworzenie systemu zachęt dla inwestorów oraz doskonalenie standardów ich obsługi. Współpraca samorządowa i międzyinstytucjonalna.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego	Zarząd powiatu, Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę gospodarki	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Instytucje otoczenia biznesu, Właściciele działek
3.2. Wzmocnienie i sieciowanie lokalnego rynku pracy.	3.2.1.	Bieżąca i strategiczna współpraca jednostek oświatowych z Powiatowym Urzędem Pracy we Wschowie w obszarze podnoszenia jakości doradztwa zawodowego, poszerzenia oferty edukacyjnej, zwiększenia dostępności szkoleń oraz możliwości certyfikacji kompetencji i uprawnień zawodowych.	Szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Wschowie, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę edukacji	Ministerstwo Edukacji i Nauki, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe

	3.2.2.	Współpraca międzyinstytucjonalna w regionie na rzecz powołania koordynatora systemu wymiany informacji gospodarczej i projektowej.	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Zarząd powiatu	Zarząd powiatu	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze, Powiatowe Urzędy Pracy z sąsiednich powiatów, Starostwo Powiatowe we Wschowie, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe
	3.2.3.	Współpraca instytucji rynku pracy i otoczenia biznesu na rzecz zapewnienia wysokiej jakości oferty doskonalącej i strategicznej informacji biznesowej (m.in. informacji o dostępnym wsparciu, możliwościach zatrudnienia i dofinansowaniach).	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Instytucje otoczenia biznesu	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Wojewódzki Urząd Pracy we Wschowie, Starostwo Powiatowe we Wschowie, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe
	3.2.4.	Współpraca ze środowiskiem lokalnych przedsiębiorców oraz tworzenie warunków ku jego integracji i wzmocnieniu (m.in. animowanie, wsparcie informacyjno-koordynacyjne, partnerstwo publiczno-prywatne, promocja oferty).	Zarząd powiatu, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Instytucje otoczenia biznesu	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Starostwo Powiatowe we Wschowie, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe
	3.2.5.	Bieżąca i strategiczna współpraca jednostek pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy, w	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej,

		tym usprawnienie kanałów wymiany informacji.	Ośrodki pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie		Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
	3.2.6.	Działania przeciwdziałające szeroko pojętemu wykluczeniu na rynku pracy – internetowemu, transportowemu itp.	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie	Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Wojewódzki Urząd Pracy we Wschowie, Starostwo Powiatowe we Wschowie, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe
3.3. Rolnictwo i potencjał gospodarczy terenów wiejskich.	3.3.1.	Wsparcie rozwoju oferty agroturystycznej i jej promocja.	Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Gminy powiatu wschowskiego, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	Właściwe wydziały Starostwa Powiatowego odpowiedzialne za sferę rolnictwa i turystyki	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia
	3.3.2.	Podnoszenie jakości doradztwa, szkoleń branżowych i działalności informacyjnej w zakresie zmian prawnych oraz pozyskiwania środków na rozwój produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego.	Ośrodki Doradztwa Rolniczego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę rolnictwa	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe, Rolnicy, przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior

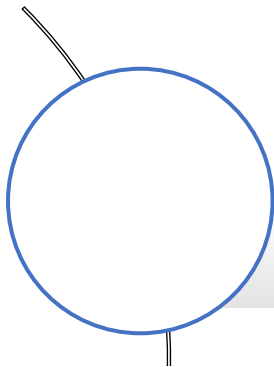
	3.3.3.	Współpraca branżowa w zakresie tworzenia gospodarstw demonstracyjnych i promocji innowacji.	Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Rolnicy, przedsiębiorcy i ich zrzeszenia	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę rolnictwa	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	3.3.4.	Wspieranie integracji i współpracy w środowisku producentów rolnych, przetwórców i przedsiębiorców.	Ośrodki Doradztwa Rolniczego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę rolnictwa	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Rolnicy, przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior

OBSZAR STRATEGICZNY:

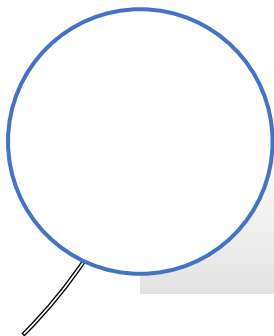
ZARZĄDZANIE ROZWOJEM

Cel strategiczny:

Kreowanie warunków dla zrównoważonego rozwoju powiatu w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

4.1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej.

4.2. Sprawność administracyjna.

Ostatni z celów strategicznych służy wzmocnieniu zdolności organizacyjnych i technicznych dla realizacji polityki rozwoju powiatu. Składają się na niego kierunki działań w dwóch obszarach - zarządzania publicznego i infrastruktury komunikacyjnej. W dużym stopniu, to efekty ich realizacji będą otwierać nowe możliwości w pozostałych obszarach określonych przez strategię.

Zadania w obszarze transportowym podlegają trzem priorytetom. Pierwszym z nich jest uporządkowanie własnościowe i utrzymywanie dróg powiatowych. Drugi priorytet związany jest poszerzaniem możliwości wyboru alternatywnych środków komunikacyjnych, szczególnie projekty budowy bezpiecznych ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż dróg. Tam, gdzie powiat nie ma sprawstwa prawnego w zakresie budowy sieci ścieżek, zakłada się współpracę z gminami, Zarządem Dróg Wojewódzkich i GDDKiA. Możliwość komfortowego poruszania się rowerem po terenie powiatu ma strategiczne znaczenie dla atrakcyjności jego oferty rekreacyjnej i wypoczynkowej. Trzecim priorytetem w obszarze transportowym jest poprawa płynności ruchu na drogach przebiegających przez powiat oraz poprawa jego zewnętrznej dostępności komunikacyjnej. Na ten kierunek działań składają się przede wszystkim drogowe projekty strategiczne, gdzie prócz planów budowy obwodnic Wschowy i Szlichtyngowej wskazuje się wsparcie dla finalizacji budowy mostu w Miłsku i współpracę przy przebudowie DW278. Rola otwarcia drogowego powiatu w kierunku stolicy województwa będzie miała wpływ zarówno na dostępność zielonogórskiego rynku pracy, jak i rynku klienta. Dużą wagę przywiązuje się również do lobbyingu na rzecz zwiększenia częstotliwości ruchu kolejowego, który poprzez swoją regularność będzie w stanie przyzwyczaić mieszkańców do tego, że stanowi faktyczną, konkurencyjną formę transportu wobec transportu samochodowego.

Kierunki działań rozwoju administracji na najbliższe lata zawierają zadania standardowe, lecz to konsekwencja ich realizacji będzie determinowała dynamikę wdrażania strategii, wzajemne napędzanie się efektów realizowanych działań i sprawność reakcji na bieżące potrzeby. W odpowiedzi na te wyzwania, ustala się trzy rodzaje zadań. Pierwszym z nich jest rozwój zasobów kadrowych i podnoszenie ich zdolności projektowych i operacyjnych. Służyć temu będą szkolenia, cyfryzacja usług, usprawnianie komunikacji w ramach administracji oraz organizacja forów wymiany wiedzy i doświadczeń w obszarze zarządzania publicznego. Drugi rodzaj działań zakłada doskonalenie promocji i komunikacji publicznej, czyli kontaktu administracji z szeroko pojętym otoczeniem. Należy podkreślić, iż ten pozornie standardowy cel ma potwierdzony badaniami społecznymi wpływ na ocenę mieszkańców na temat jakości życia w miejscu zamieszkania. Szeroko zakrojona komunikacja dotycząca spraw i informacji ważnych dla mieszkańców, społeczności gmin i powiatu pomaga zrozumieć zmiany zachodzące w otoczeniu i buduje poczucie bezpieczeństwa. Z kolei trzecią grupę działań w ramach celu administracyjnego stanowią zadania oparte na współpracy powiatu z różnymi partnerami. Ich obecność w strategii otwiera możliwość do pogłębiania partnerstw wobec wspólnie identyfikowanych wyzwań – obecnych w ramach każdego celu strategicznego i operacyjnego.

Cel strategiczny 4. Kreowanie warunków dla zrównoważonego rozwoju powiatu w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cele operacyjne	Kierunki interwencji (kluczowe działania)		Odpowiedzialność realizacyjna	Jednostka monitorująca po stronie powiatu	Partnerzy
4.1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej.	4.1.1.	Porządkowanie własnościowe zasobu drogowego powiatu.	Starostwo Powiatowe we Wschowie	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę komunikacji i dróg	Administracja rządowa, Właściciele i zarządcy dróg, Sądy
	4.1.2.	Rozwój powiatowego zasobu dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą (w tym ścieżki pieszo-rowerowe, chodniki).	Starostwo Powiatowe we Wschowie	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę komunikacji i dróg	Administracja rządowa, Właściciele i zarządcy dróg
	4.1.3.	Rozwój sieci ścieżek pieszo-rowerowych o funkcjach komunikacyjnych wzdłuż dróg przebiegających przez teren powiatu.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę komunikacji i dróg	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Właściciele i zarządcy dróg
	4.1.4.	Wspieranie zadania przebudowy DW278 w związku z budową mostu na Odrze w Milsku wraz z budową obwodnicy Sławy.	Zarząd powiatu, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę komunikacji i dróg	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Właściciele i zarządcy dróg
	4.1.5.	Wspieranie zadania budowy obwodnic Wschowy i Szlichtyngowy w ciągu DK12.	Zarząd powiatu, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę komunikacji i dróg	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Właściciele i zarządcy dróg

	4.1.6.	Wspieranie zwiększenia dostępności komunikacyjnej powiatu do ośrodków regionalnych (Zielona Góra, Gorzów Wlkp.) – budowa mostu w Miłsku.	Zarząd powiatu, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę komunikacji i dróg	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Właściciele i zarządcy dróg
	4.1.7.	Współpraca na rzecz zwiększenia pasażerskiego transportu kolejowego na terenie powiatu – np. na potrzeby turystyki, edukacji, rynku pracy (Głogów-Leszno, Zielona Góra).	Zarząd powiatu, Zarządcy kolei regionalnych (woj. lubuskie, dolnośląskie, wielkopolskie), PKP, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę komunikacji i dróg	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Prywatni operatorzy kolejni
4.2. Sprawność administracyjna.	4.2.1.	Cyfryzacja, rozbudowa i udostępnianie informacji na zintegrowanej platformie cyfrowej – e-administracja.	Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę organizacyjno-administracyjną	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Związek Powiatów Lubuskich, Gminy powiatu wschowskiego i instytucje publiczne
	4.2.2.	Opracowanie wspólnych (tradycyjnych i cyfrowych) materiałów promocyjnych.	Starostwo Powiatowe we Wschowie, Gminy powiatu wschowskiego, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę promocji	Przedsiębiorcy i ich zrzeszenia, Organizacje pozarządowe, Sektor prywatny
	4.2.3.	Doskonalenie kompetencji kadr administracji samorządowej.	Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę organizacyjno-administracyjną	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Organizacje i centra doskonalenia

	4.2.4.	Organizowanie forów tematycznych – wymiana pomysłów i doświadczeń, lobbowanie za właściwymi rozwiązaniami w administracji.	Zarząd powiatu, Związek Powiatów Lubuskich	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę organizacyjno- administracyjną	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Powiaty województwa lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje i centra doskonalenia
	4.2.5.	Doskonalenie komunikacji publicznej starostwa powiatowego i jednostek administracyjnych.	Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę organizacyjno- administracyjną	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje i centra doskonalenia, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
	4.2.6.	Pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi.	Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę organizacyjno- administracyjną i współpracy z organizacjami pozarządowymi	Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	4.2.7.	Opracowanie koncepcji i stopniowa budowa centrum wsparcia dla podmiotów trzeciego sektora i samoorganizacji społecznej wraz z infrastrukturą.	Zarząd powiatu, Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe, Gminy powiatu wschowskiego	Właściwy wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny za sferę organizacyjno- administracyjną i współpracy z organizacjami pozarządowymi	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior

	4.2.8.	Współpraca międzysamorządowa wewnątrz powiatu wschowskiego oraz w systemach ponadregionalnych – wzmocnienie powiązań powiatu wschowskiego z obszarami funkcjonalnymi, w tym międzyregionalnymi.	Zarząd powiatu, Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe, Gminy powiatu wschowskiego, Gminy i powiaty z regionów sąsiednich	Zarząd powiatu	Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior
	4.2.9.	Aktywny udział powiatu w krajowych i międzynarodowych sieciach współpracy.	Zarząd powiatu, Starostwo Powiatowe we Wschowie i jednostki powiatowe	Zarząd powiatu	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Lubuskiego, Związek Powiatów Lubuskich, Gminy powiatu wschowskiego, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior

ZGODNOŚĆ STRATEGII Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in. ze:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Polityką ekologiczną państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Schemat 2. Spójność Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 z wybranymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030	1. Zapewnienie komfortu życia oraz dostępności wysokiej jakości usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i społeczny.					2. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu, w oparciu o lokalne zasoby środowiskowe i kulturowe.			3. Trwały wzrost gospodarczy, gwarantujący możliwości rozwojowe powiatu oraz dobrobyt mieszkańców.			4. Kreowanie warunków dla zrównoważonego rozwoju powiatu w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.	
	Cele operacyjne Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030	1.1. Atrakcyjny, skuteczny oraz dopasowany do współczesnych potrzeb i wymagań rynku pracy system kształcenia.	1.2. Kompleksowa polityka społeczna i ochrona zdrowia, odpowiadające na wyzwania demograficzne i cywilizacyjne.	1.3. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu.	1.4. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.	2.1. Rewitalizacja przestrzeni miejskich i obszarów wiejskich.	2.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury i oferty turystycznej.	2.3. Zdrowe i chronione środowisko przyrodnicze.	3.1. Budowa potencjału inwestycyjnego powiatu.	3.2. Wzmocnienie i sieciowanie lokalnego rynku pracy.	3.3. Rolnictwo i potencjał gospodarczy terenów wiejskich.	4.1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej.	4.2. Sprawność administracyjna.	
	Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych													
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.													
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.													
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.													
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym													
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.													
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.													
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.													
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.													
	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.													

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych												
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.												
2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.												
2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.												
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie												
3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.												
3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.												
3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.												
3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.												
CEL STRATEGICZNY 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna												
1.1. Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji.												
1.2. Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku.												
1.3. Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy.												
1.4. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu.												
Strategia Rozwoju Województwa												

1.5. Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji.													
1.6. Rozwój potencjału turystycznego.													
1.7. Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych													
CEL STRATEGICZNY 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi													
2.1. Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi.													
2.2. Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów.													
2.3. Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.													
2.4. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.													
2.5. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu.													
2.6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej.													
STRATEGICZNY 3. Integracja przestrzenna regionu													
3.1. Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego.													
3.2. Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej.													

3.3. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego.													
3.4. Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu.													
3.5. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.													
3.6. Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich.													
3.7. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.													
CEL STRATEGICZNY 4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę													
4.1. Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna.													
4.2. Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa.													
4.3. Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu.													
4.4. Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym.													
4.5. Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa.													

SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU WSCHOWSKIEGO NA LATA 2021-2030

System wdrażania założeń określonych w strategii

Odpowiedzialność za realizację założeń Strategii Rozwoju Wschowskiego na lata 2021-2030 ponoszą przede wszystkim władze samorządowe powiatu: Zarząd Powiatu Wschowskiego oraz Rada Powiatu Wschowskiego. **Strategiczna rola organu wykonawczego** samorządu polega na stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów i kierunków działań określonych w strategii. Z kolei **organ uchwałodawczy**, reprezentujący różnorodne środowiska lokalne, ma stanowić **wsparcie merytoryczne**, w szczególności w zakresie proponowania nowych kierunków działań i rozwiązań realizacyjnych, bazujących na opiniach mieszkańców, a w konsekwencji podejmowania uchwał w zakresie aktualizacji dokumentu. Współpraca tych organów w zasadniczej mierze wpływała będzie na rozwój powiatu wschowskiego.

Na poziomie operacyjnym kluczową rolę będzie odgrywał Wydział Organizacyjny, Edukacji i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wschowie, stanowiący **centrum zarządzania strategią**. Jego odpowiedzialność obejmuje, poza realizacją przypisanych mu zadań i projektów, działania o charakterze organizacyjno-koordynacyjnym i promocyjno-informacyjnym:

- koordynacja współpracy oraz ciągłe pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zadań zapisanych w strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów realizacyjnych i odbiorców działań strategii,
- monitorowanie i ewaluacja procesu realizacji zadań określonych w strategii, przygotowywanie sprawozdań, koordynacja procesu jej aktualizacji,
- poszukiwanie wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,
- zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji strategii.

Niezbędna jest **współpraca wszystkich wydziałów, zespołów i stanowisk w Starostwie Powiatowym we Wschowie oraz jednostek powiatowych** ze wskazanym centrum, zarówno w wymiarze realizacyjnym, jak również informacyjno-monitorującym. Strategia uwzględnia ponadto zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje powiatu, angażując i inicjując działania realizowane w różnych **partnerstwach lokalnych i ponadlokalnych**. Znajduje to wyraz w kierunkach interwencji, dla których jednostkami realizującymi są zarówno wydziały i jednostki powiatowe, jak również samorządy gmin powiatu wschowskiego, administracja rządowa, samorząd regionalny, podmioty prywatne i pozarządowe. Charakter danego kierunku interwencji w Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 precyzują wskazania dotyczące jednostki odpowiedzialnej, jednostki monitorującej ze strony powiatu oraz partnerów, znajdujące się przy każdym kierunku interwencji. Wszyscy partnerzy realizujący zadania określone w strategii są proszeni o zaangażowanie i komunikację z centrum zarządzania. W tym kontekście należy wskazać na **zyskujące na znaczeniu zasady: partnerstwa lokalnego, subregionalnego, regionalnego, krajowego i międzynarodowego, w różnych**

konfiguracjach, w tym o charakterze: międzysamorządowym, międzysektorowym, czy też międzyorganizacyjnym, które wspomagają m.in. efektywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na inwestycje i działania rozwojowe.

Projekty i zadania w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 będą realizowane **w różnych okresach czasowych**: od akcji jednorazowych, poprzez działania realizowane przez kilka tygodni, miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych.

Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 będzie wdrażana przy zaangażowaniu **zróżnicowanych instrumentów**, z których najważniejsze będą:

- instrumenty finansowe – coroczne uchwały budżetowe, wieloletnia prognoza finansowa oraz inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych,
- instrumenty wdrożeniowe – programy i plany branżowe, polityki rozwoju, opisujące w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów,
- instrumenty projektowe – projekty, przedsięwzięcia, zadania o charakterze twardym i miękkim, tematyczne lub horyzontalne, wdrażane w powiecie (subregionie, regionie), służące poprawie jakości życia mieszkańców, przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, głównie europejskich,
- instrumenty prawne – uchwały, zarządzenia, decyzje administracyjne, różne instrumenty polityki rozwoju, umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy powiatem a innymi samorządami, administracją państwową, parterami społecznymi i gospodarczymi itp.,
- instrumenty organizacyjno-zarządczo-kadrowe – aktualizacje regulaminów, statutów i procedur, tworzenie zespołów zadaniowych i projektowych, powoływanie dedykowanych ciał o charakterze opiniodawczo-doradczym, praca, zaangażowanie i doskonalenie kadr itp.,
- instrumenty społeczne – działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne, konsultacje, strona internetowa, media społecznościowe, media lokalne i ponadlokalne itp., współpraca z sektorem społecznym.

System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiągniętych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań.

Instytucjonalną strukturę systemu monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 tworzą:

- Rada Powiatu Wschowskiego,
- Zarząd Powiatu Wschowskiego,
- Wydział Organizacyjny, Edukacji i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wschowie pełniący rolę centrum zarządzania strategią,

- wydziały Starostwa Powiatowego we Wschowie i jednostki powiatowe – pełniące rolę:
  - jednostek realizujących konkretne kierunki interwencji, będące w kompetencjach samorządu powiatowego;
  - jednostek monitorujących ze strony powiatu te kierunki interwencji, które są w kompetencjach innych podmiotów (prywatnych, pozarządowych, samorządów gminnych i regionalnego, administracji rządowej, itp.) – uzyskiwanie danych i informacji oraz przekazywanie ich do wydziału pełniącego rolę centrum zarządzania strategią.

Sprawozdawczość (na potrzeby monitoringu, ewaluacji i ewentualnej aktualizacji strategii) będzie realizowana co do zasady **w okresach rocznych**. Sprawozdawczość zostanie skoordynowana z nałożonym na powiaty, zgodnie z dyspozycją art. 30a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie powiatu. Raport obejmuje podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, czy uchwał.

Władze samorządowe powiatu dokonują okresowej oceny stopnia realizacji strategii w oparciu o dwa elementy:

- analizę wskaźnikową, opracowywaną przez wydział pełniący rolę centrum zarządzania strategią na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i jednostek powiatu, bazującą na miernikach wyznaczonych dla każdego celu operacyjnego;
- raport z realizacji kierunków interwencji określonych w strategii, przygotowywany przez wydział pełniący rolę centrum zarządzania strategią na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i jednostek powiatu.

Analiza wskaźnikowa, bazującą na miernikach wyznaczonych dla każdego celu operacyjnego strategii, będzie przygotowywana przez wydział pełniący rolę centrum zarządzania strategią w oparciu o pozyskane dane statystyczne i informacje, w skład których wchodzi następujące źródła informacji:

- statystyka publiczna – generowana przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych, z uwzględnieniem opóźnienia w zamieszczaniu aktualnych danych w rejestrach statystycznych;
- statystyka prowadzona przez samorząd powiatowy – generowana i gromadzona przez poszczególne wydziały Starostwa Powiatowego we Wschowie oraz jednostki powiatowe, zobowiązane do terminowego przekazywania danych i informacji do wydziału pełniącego rolę centrum zarządzania strategią;
- statystyka prowadzona przez samorządy gminne powiatu – przekazywanie informacji i danych przez samorządy gminne do zbieżnych merytorycznie wydziałów Starostwa Powiatowego we Wschowie oraz jednostek powiatowych i dalej za ich pośrednictwem do wydziału pełniącego rolę centrum zarządzania strategią;
- statystyka prowadzona przez podmioty prywatne, pozarządowe, samorząd regionalny i administrację rządową – przekazywanie informacji i danych przez te instytucje zewnętrzne do zbieżnych merytorycznie wydziałów Starostwa Powiatowego we Wschowie oraz jednostek powiatowych i dalej za ich pośrednictwem do wydziału pełniącego rolę centrum zarządzania strategią.

W wyborze mierników określających postęp realizacji celów strategii kierowano się **adekwatnością**, jednak głównym ograniczeniem była dostępność danych. Liczba mierników została ograniczona do kluczowych. Są to jednocześnie w znacznej mierze mierniki korespondujące z tymi, które dotyczyły Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2014-2020, aby zachować **ciągłość monitoringu postępów realizowanej polityki rozwoju**. Analiza powinna być realizowana każdorazowo z wykorzystaniem jednego źródła danych, prowadzona w sposób dynamiczny, wskazując zmianę, jej zakres i kierunek, a także – w przypadku niepożądanych tendencji – rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania. Analiza może być również prowadzona w sposób porównawczy.

Tabela 2. Proponowane mierniki realizacji celów operacyjnych.

OBSZAR STRATEGICZNY: KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY	
Cele operacyjne:	Proponowane mierniki monitorowania celu oraz źródła pozyskiwania informacji:
<p>Cel operacyjny 1.1. Atrakcyjny, skuteczny oraz dopasowany do współczesnych potrzeb i wymagań rynku pracy system kształcenia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczniów szkół ogólnokształcących i/lub branżowych – dane szkół powiatowych;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba porozumień o współpracy pomiędzy szkołami branżowymi a przedsiębiorcami – dane szkół powiatowych;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba porozumień o współpracy pomiędzy szkołami ogólnokształcącymi a ośrodkami badawczymi i naukowymi, uczelniami wyższymi – dane szkół powiatowych;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych klas patronackich i ich uczniów - dane szkół powiatowych;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba stypendystów w ramach powiatowych mechanizmów stypendialnych – dane szkół powiatowych;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba doposażonych szkół - dane szkół powiatowych;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczniów szkół ogólnokształcących i/lub branżowych przypadająca na 1 komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu – dane szkół powiatowych i/lub BDL GUS;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych, zmodernizowanych, wyremontowanych placówek edukacyjnych, w tym w zakresie dostosowania do wymagań środowiskowych i z zakresu dostępności – dane szkół powiatowych;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wdrożonych projektów z zakresu doradztwa zawodowego oraz ich uczestników - dane szkół powiatowych.
	<ul style="list-style-type: none"> Zdawalność oraz przeciętne wyniki egzaminu maturalnego - dane szkół powiatowych i/lub Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej.
<p>Cel operacyjny 1.2. Kompleksowa polityka społeczna i ochrona zdrowia, odpowiadające na wyzwania demograficzne i cywilizacyjne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej, w tym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców – dane instytucji pomocy społecznej i/lub DBL GUS;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci i młodzieży korzystającej ze wsparcia stacjonarnych placówek pomocy społecznej – dane instytucji pomocy społecznej;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba miejsc całodobowych i dziennych form wsparcia – dane instytucji pomocy społecznej;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci przebywających w pieczy rodzinnej jak i instytucjonalnej oraz liczba rodzin zastępczych – dane instytucji pomocy społecznej;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba akcji profilaktyczno-diagnostycznych skierowanych i dostosowanych do różnych grup społecznych oraz liczba uczestników – dane placówek ochrony zdrowia;
<ul style="list-style-type: none"> Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca - dane placówek ochrony zdrowia i/lub BDL GUS 	

	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dostępnych łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców – dane placówek ochrony zdrowia i/lub BDL GUS. Odsetek osób zaszczepionych przeciwko COVID-19 - dane placówek ochrony zdrowia.
Cel operacyjny 1.3. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przestępstw i wykroczeń na terenie powiatu – dane Komendy Powiatowej Policji we Wschowie; Liczba zdarzeń drogowych na terenie powiatu, w tym z udziałem pieszych i/lub rowerzystów – dane Komendy Powiatowej Policji we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba akcji uświadamiających z zakresu bezpieczeństwa przeprowadzonych w szkołach na terenie powiatu – dane szkół i/lub Komendy Powiatowej Policji we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba międzyinstytucjonalnych ćwiczeń z zarządzania i reagowania kryzysowego – dane służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo.
Cel operacyjny 1.4. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba imprez kulturalnych na terenie powiatu oraz ich uczestników – dane instytucji kultury; Liczba działających na terenie powiatu zespołów folklorystycznych i innych kultywujących dziedzictwo kulturowe powiatu - dane instytucji kultury; Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa w budżetach JST powiatu – dane poszczególnych JST; Liczba imprez rekreacyjnych i sportowych na terenie powiatu oraz ich uczestników – dane klubów sportowych; Liczba klubów sportowych i ich członków, prowadzonych przez nie sekcji oraz ćwiczących w ramach poszczególnych sekcji – dane klubów sportowych.
OBSZAR STRATEGICZNY: OFERTA CZASU WOLNEGO	
Cele operacyjne:	Proponowane mierniki monitorowania celu oraz źródła pozyskiwania informacji:
Cel operacyjny 2.1. Rewitalizacja przestrzeni miejskich i obszarów wiejskich.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba obiektów zabytkowych na terenie powiatu poddanych procesowi renowacji – dane poszczególnych JST; Liczba miejscowości, w których zrealizowano projekty z zakresu rewitalizacji i odnowy obszarów wiejskich – dane poszczególnych JST; Liczba podmiotów gospodarczych działających w centrach miast – dane poszczególnych JST; Liczba projektów na terenie byłych PGR oraz zakres oddziaływania – dane poszczególnych JST.
Cel operacyjny 2.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury i oferty turystycznej.	<ul style="list-style-type: none"> Długość ścieżek rowerowych – dane poszczególnych JST; Liczba miejsc noclegowych na terenie powiatu, w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – dane BDL GUS; Liczba korzystających z noclegów na terenie powiatu, w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – dane BDL GUS; Liczba udzielonych noclegów na terenie powiatu, w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – dane BDL GUS; Liczba podmiotów gospodarczych działających w sekcji R w klasyfikacji PKD (kultura, rozrywka i rekreacja), w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – dane BDL GUS; Liczba podmiotów gospodarczych działających w sekcji I w klasyfikacji PKD (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – dane BDL GUS;

	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów odwiedzających główne atrakcje turystyczne powiatu – dane poszczególnych JST i/lub podmiotów z sektora turystycznego.
Cel operacyjny 2.3. Zdrowe i chronione środowisko przyrodnicze.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba powiatowych budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji - dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wymienionych nieekologicznych źródeł ciepła na terenie powiatu – dane gmin powiatu wschowskiego;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba godzin zajęć szkolnych w ramach edukacji ekologicznej i liczba uczestników – dane szkół;
	<ul style="list-style-type: none"> Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów – dane gmin powiatu wschowskiego i/lub BDL GUS;
	<ul style="list-style-type: none"> Odsetek mieszkańców korzystających z kanalizacji i gazociągu – dane gmin powiatu wschowskiego i/lub BDL GUS.
OBSZAR STRATEGICZNY: GOSPODARKA LOKALNA	
Cele operacyjne:	Proponowane mierniki monitorowania celu oraz źródła pozyskiwania informacji:
Cel operacyjny 3.1. Budowa potencjału inwestycyjnego powiatu.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na terenie powiatu, w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – dane poszczególnych JST i/lub BDL GUS;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON oraz stosunek liczby nowych działalności gospodarczych rejestrowanych na terenie powiatu do podmiotów wyrejestrowywanych – dane poszczególnych JST i/lub BDL GUS;
	<ul style="list-style-type: none"> Wysokość wpływów do budżetów gmin i powiatu z podatku CIT, w tym w przeliczeniu na 1 mieszkańca – dane poszczególnych JST i/lub BDL GUS;
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia obszarów inwestycyjnych na terenie powiatu oraz stopień ich zagospodarowania – dane poszczególnych JST.
Cel operacyjny 3.2. Wzmocnienie i sieciowanie lokalnego rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób z terenu powiatu, którym przyznano środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej – dane Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Stopa bezrobocia na terenie powiatu – dane Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Skala bezrobocia długotrwałego – dane Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba ofert pracy na terenie powiatu – dane Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym – dane BDL GUS;
	<ul style="list-style-type: none"> Odsetek pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - dane BDL GUS;
<ul style="list-style-type: none"> Wysokość wpływów do budżetów gmin i powiatu z podatku PIT, w tym w przeliczeniu na 1 mieszkańca – dane poszczególnych JST i/lub BDL GUS. 	
Cel operacyjny 3.3. Rolnictwo i potencjał gospodarczy terenów wiejskich.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba gospodarstw rolnych prowadzących aktywną działalność rolniczą liczbie ludności w wieku produkcyjnym - dane BDL GUS;
	<ul style="list-style-type: none"> Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą - dane BDL GUS;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podmiotów gospodarczych działających w sekcji A w klasyfikacji PKD (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – dane BDL GUS.

OBSZAR STRATEGICZNY: ZARZĄDZANIE ROZWOJEM	
Cele operacyjne:	Proponowane mierniki monitorowania celu oraz źródła pozyskiwania informacji:
Cel operacyjny 4.1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej.	<ul style="list-style-type: none"> Przeciętny czas dojazdu do ośrodków wojewódzkich – dane Starostwa Powiatowego we Wschowie i/lub IGiPZ PAN;
	<ul style="list-style-type: none"> Długość dróg nowopowstałych i zmodernizowanych na terenie powiatu – dane poszczególnych JST;
	<ul style="list-style-type: none"> Długość ciągów pieszych nowopowstałych i zmodernizowanych na terenie powiatu – dane poszczególnych JST;
	<ul style="list-style-type: none"> Roczna liczba pasażerów transportu zbiorowego – dane przewoźników.
Cel operacyjny 4.2. Sprawność administracyjna.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba e-usług świadczonych przez Starostwo Powiatowe we Wschowie - dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba pracowników samorządowych podnoszących własne kwalifikacje poprzez różne formy edukacyjne - dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba decyzji organów powiatu uchylonych przez wojewodę - dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba i wartość projektów zrealizowanych przy współfinansowaniu środków zewnętrznych przez samorząd powiatowy - dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wspólnych inicjatyw podjętych przez samorząd powiatowy i inne jednostki samorządu terytorialnego, w tym zagraniczne– dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu – dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zadań zleczanych organizacjom pozarządowym – dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Suma środków publicznych przekazanych organizacjom pozarządowym – dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wydarzeń o randze ponadregionalnej realizowanych na terenie powiatu - dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych materiałów promocyjnych powiatu w wersji tradycyjnej i elektronicznej – dane Starostwa Powiatowego we Wschowie;
<ul style="list-style-type: none"> Suma środków publicznych przeznaczonych na promocję – dane Starostwa Powiatowego we Wschowie. 	

Raport z realizacji kierunków interwencji, przygotowywany przez wydział pełniący rolę centrum zarządzania strategią, opiera się na informacjach dotyczących stanu realizacji danego kierunku interwencji, przekazywanych przez poszczególne wydziały Starostwa Powiatowego we Wschowie oraz jednostki powiatowe. Strategia precyzuje w każdym kierunku interwencji jednostkę realizującą dany kierunek interwencji oraz jednostkę monitorującą dany kierunek interwencji ze strony powiatu. Jeżeli dany kierunek interwencji mieści się w kompetencjach instytucji zewnętrznej, to wskazana w strategii jednostka monitorująca ze strony powiatu (konkretny wydział Starostwa Powiatowego we Wschowie lub jednostka powiatu, która merytorycznie jest zbieżna z przedmiotem danego kierunku interwencji) pozyskuje informacje od jednostki realizującej, dotyczące stanu wdrożenia danego kierunku interwencji i składa sprawozdanie do wydziału pełniącego rolę centrum zarządzania strategią, które jest podstawą zbiorczego raportu z realizacji kierunków interwencji całej strategii. Dla zwiększenia efektywności procesu sprawozdawczego z realizacji kierunków interwencji strategii, wydziały

Starostwa Powiatowego we Wschowie oraz jednostki organizacyjne powiatu składają sprawozdania na ujednoliconym formularzu sprawozdawczym.

Ponadto, rekomendowana jest realizacja ewaluacji, która ma dostarczyć praktyczne wnioski i rekomendacje, które posłużą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji strategicznej. Ewaluacja może zostać zrealizowana w formie spotkania z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy lokalnych i partnerów realizacyjnych. Rekomendowanym jest, aby ewaluacja była prowadzona przez niezależnych ekspertów zewnętrznych, co pozwoli na uwzględnienie wiedzy eksperckiej, doświadczenia i potencjału instytucji wyspecjalizowanych w tego typu badaniach, a także na zapewnienie bezstronności i obiektywizmu w procesie oceny.

Wyżej wymienione materiały i informacje będą podstawą dla Zarządu Powiatu Wschowskiego oraz Rady Powiatu Wschowskiego do podejmowania oceny realizacji strategii, proponowania priorytetów realizacyjnych podpartych budżetowo, wprowadzania uzupełnień oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych zmian w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.

Potencjalne źródła finansowania kierunków interwencji określonych w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030

Finansowanie działań opisanych w Strategii Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030 będzie się odbywać za pomocą środków pochodzących z różnych źródeł, aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji. W tym kontekście trzeba wskazać na trzy podstawowe źródła:

- publiczne środki zagraniczne, w tym przede wszystkim pochodzących z funduszy unijnych oraz innych instrumentów i mechanizmów europejskich (m.in. EFRR, EFS, FS, fundusze norweskie i EOG),
- publiczne środki krajowe, w tym uwzględniające budżet powiatu i innych jednostek samorządu terytorialnego (m.in. budżetu gminne, fundusze regionalne), fundusze z budżetu państwa, celowe i dotacje państwowe (m.in. środki i programy poszczególnych ministerstw, NFOŚiGW, WFOŚiGW),
- środki prywatne.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Mając na względzie okres obowiązywania strategii, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych będzie przypadało na końcówkę perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020, ale przede wszystkim obejmie już okres **Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027** oraz wsparcie w ramach nowego **Europejskiego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU)**.

Podsumowując ogólną realizację programów, do 12 września 2021 r. podpisano z beneficjentami 93 851 umów o dofinansowanie projektów. Łączna wartość tych inwestycji wynosi 534,9 mld zł. W tej kwocie udział funduszy UE to 325,9 mld zł, czyli 91,1 procent całej dostępnej alokacji środków UE¹.

Nowy siedmioletni budżet Unii Europejskiej (wieloletnie ramy finansowe) zaplanowano na 1 074,3 mld euro, a dodatkowy antykryzysowy pakiet odbudowy skumulowany w pierwszych latach ma wynieść 750 mld euro, w tym 390 mld euro w formie dotacji. Łącznie oznacza to kwotę 1 824,3 mld euro. Środki

---

¹ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/wiadomosci/postepy-w-realizacji-programow-na-lata-2014-2020-stan-na-12-wrzesnia-2021-roku/>

te mają wspierać odbudowę państw po pandemii Covid-19 oraz inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową. Tematyczne kierunki wydatkowania środków określono następująco:

- Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa: 143,4 mld euro (z tego 10,6 mld euro w ramach Next Generation EU), w tym: Horyzont Europa i Fundusz InvestEU;
- Spójność, odporność i wartości: 1 099,7 mld euro (721,9 mld euro - fundusz odbudowy), w tym: fundusze polityki spójności, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności – RescEU, program działań w dziedzinie zdrowia;
- Zasoby naturalne i środowisko: 373,9 mld euro (17,5 mld euro - fundusz odbudowy), w tym: wspólna polityka rolna, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji;
- Migracja i zarządzanie granicami: 22,7 mld euro, w tym: Fundusz Azylu i Migracji oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami;
- Bezpieczeństwo i obrona: 13,2 mld euro, w tym: Europejski Fundusz Obronny i Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- Sąsiedztwo i świat: 98,4 mld euro, w tym Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej oraz Instrument Pomocy Humanitarnej;
- Europejska administracja publiczna: 73,1 mld euro².

Zgodnie z określonymi priorytetami, rosną inwestycje w transformację klimatyczną i cyfrową. Zakłada się, że kwestie klimatyczne będą uwzględniane przekrojowo, a łączne wydatki na ten cel osiągną 30% łącznych wydatków ze wszystkich programów. Podobnie cyfryzacja ma być traktowana przekrojowo - wydatki na transformację cyfrową znajdują się we wszystkich programach.

Filarem unijnego planu odbudowy ma być **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności**, zapewniający krajom europejskim wsparcie finansowe, by złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19. Jego budżet ogółem to 672,5 mld euro (z 750 mld euro w ramach Europejskiego Funduszu Odbudowy), z czego 312,5 mld euro przewidziano w formie dotacji. Środki mogą zostać rozdysponowane do końca 2023 r., a reformy i inwestycje muszą zostać wykonane do 2026 r. Zaplanowana alokacja dla Polski wynosi 23,9 mld EUR, dodatkowo ponad 34 mld EUR z części pożyczkowej funduszu. Podstawę wydatkowania środków ma być Krajowy Plan Odbudowy, finansowany ze środków wspomnianego Europejskiego Instrumentu na Rzecz Odbudowy. Jego celem jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym, co będzie odbywać się m.in. poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska, a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych. Oczekiwanym rezultatem realizacji celu strategicznego KPO jest zwiększenie produktywności gospodarki, która będzie zdolna do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, dostępnych dla większej liczby osób. W ramach dokumentu założono realizację pięciu komponentów oraz działań (tj. reform i inwestycji):

- Komponent A. Odporność i konkurencyjność gospodarki - 4,133 mld euro, 17,3%;
- Komponent B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności - 6,347 mld euro, 26,6%;
- Komponent C. Transformacja cyfrowa - 3,034 mld, 12,7%;
- Komponent D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia - 4,262 mld, 17,9%;

---

² <https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/recovery-plan-mff-2021-2027/>

- Komponent E. Zielona, inteligentna mobilność - 6,074 mld, 25,5%³.

Około 1/3 środków z funduszu ma trafić do samorządów⁴.

Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej to dla Polski około 170 mld euro (w cenach bieżących), w tym:

- 72,2 mld euro na politykę spójności,
- 3,8 mld euro z funduszu sprawiedliwej transformacji,
- 24,9 mld euro dotacji z Funduszu Odbudowy,
- 34,2 mld euro pożyczek z Funduszu Odbudowy,
- 21,6 mld euro na płatności bezpośrednie dla rolników,
- 10,6 mld euro na rozwój obszarów wiejskich,
- około 2 mld euro w ramach instrumentu React EU (instrument na rzecz walki z negatywnymi skutkami COVID-19⁵).

Około 60% funduszy z polityki spójności trafi do **programów realizowanych na poziomie krajowym**, a pozostałe 40% otrzymają **programy regionalne**, zarządzane przez marszałków województw. Programy będą funkcjonowały w podobnym układzie, jak w ramach perspektywy na lata 2014-2020. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia się następująco:

- Infrastruktura i Środowisko – 25,1 mld euro (między innymi największe inwestycje infrastrukturalne, drogi, koleje, transport publiczny, ochrona środowiska),
- Inteligentny Rozwój – 8 mld euro (między innymi innowacje, współpraca nauki i biznesu),
- Wiedza, Edukacja, Rozwój – 4,3 mld euro (między innymi nauka, edukacja, żłobki, sprawy społeczne),
- Polska Cyfrowa – 2 mld euro (między innymi cyfryzacja, sieci szerokopasmowe),
- Polska Wschodnia – 2,5 mld euro (specjalna pula wsparcia dla województw Polski Wschodniej),
- Pomoc Techniczna – 0,5 mld euro (wsparcie dla instytucji wdrażających fundusze UE),
- Program dotyczący sprawiedliwej transformacji – 4,4 mld euro (pomoc w transformacji dla regionów górniczych),
- Program Pomoc Żywnościowa – 0,2 mld euro,
- Program Ryby – 0,5 mld euro,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – 0,56 mld euro⁶.

Po uzgodnieniach między ministerstwem i marszałkiem, na program regionalny do województwa lubuskiego ma trafić 861 468 297 mln euro⁷. Trwają zaawansowane prace nad projektem **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego**.

Wydatkowanie pierwszych środków europejskich powinno rozpocząć się na przełomie 2021 i 2022 roku, po negocjacjach i zaakceptowaniu Umowy Partnerstwa oraz poszczególnych programów przez Komisję Europejską.

³ <https://crido.pl/blog-business/krajowy-plan-odbudowy-komponent-a-odpornosc-i-konkurencyjnosc-gospodarki/>

⁴ <https://www.money.pl/gospodarka/kpo-sejm-zdecydowal-ws-funduszu-odbudowy-oto-najwazniejsze-informacje-6635999141600000a.html>

⁵ <https://samorzad.pap.pl/kategoria/aktualnosci/jak-beda-inwestowane-fundusze-ue-z-nowej-perspektywy-jest-plan-podzialu>

⁶ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/w-co-zainwestujemy-fundusze-europejskie-rozpoczynamy-konsultacje-umowy-partnerstwa>

⁷ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/fundusze-unijne-dla-regionow---rezerwa-podzielona-po-rozmowach-z-marszalkami-wojewodztw>

Starostwo Powiatowe we Wschowie

Plac Kosynierów 1c, 67-400 Wschowa

tel. 65 540-48-00

e-mail: powiat@wschowa.com.pl

<https://wschowa.info/>

